

SVENSKA
NARKOTIKA
POLISFÖRENINGENS TIDSKRIFT

www.snpf.org

nummer 1 - 2026

Ur innehållet:

*Tema: Kvinnor i kriminella nätverk
Spaningsinsats avslöjade internationell
narkotikasmuggling
Crime as a service*

Får du inte tidningen längre?

Du har kanske flyttat och glömt ändra din adress?

Logga in på www.snpf.org och uppdatera dina uppgifter
så du inte missar fler tidningar.

Leve modet att göra fel

Välkomna till det nya året 2026. Ett år som jag hoppas blir fyllt av fel, klumpigheter, tabbar och misstag. Ett år som jag också hoppas blir fyllt av förståelse och förlåtelse från alla de som drabbas av dessa fel. Vad är det som ligger bakom denna, kanske något besynnerliga, önskan?

Min uppfattning är att vi lever i en tid när rädslan att göra fel är större än viljan att göra rätt. Kraven på perfektion förlamar oss. Mänsklighetens handlingskraft har burit oss framåt genom historien. Det är en ovärderlig resurs. Den finns hos oss alla. Men förmågan till handlingskraft kan uppmuntras eller stävjas. Rädslan att göra fel leder obönhörligen fram till att man ständigt vill stämma av med andra, gardera sig och ha ryggen fri.

För att råda bot på alla förment oacceptabla fel uppfanns inte sällan system och strukturer som ska underlätta så att inga fel begås. Problemet med dessa strukturer, eller kanske man borde kalla dem kulturer, är att de ofta blir så dominanta att människor slutar tänka och försöka själv. Så länge man navigerar i systemet är man trygg. Om man ger sig i väg utanför systemet kan hemska saker inträffa. Ett felfritt system där man säkerställt att inga friktioner kan uppstå, så länge man bara följer modellen, är tryggt och fint.

Men vad gör sådana system med den egna förmågan? Vad gör det med kreativitet och utveckling? Ofta blir kontrollen och upprätthållande av systemet ett ändamål i sig. Det uppstår lätt en systemägarklass som likt överstepräster ska bevaka att det allsmäktiga upprätthålls.

Idag befolkas många företag, myndigheter och organisationer av chefer och medarbetare som har fullt fokus på att hitta den perfekta modellen för att uppnå felfri effektivitet. Men resultatet blir inte sällan ett konstant uppfinnande av hjulet. Nya ledningsmodeller och strategier utvecklas. Det samordnas, driftsleds och koordineras in absurdum. Allt medan de kreativa själarnas utrymme fortsätter att krympa.

Ett litet exempel. En av mina närmaste chefer skulle beställa en tjänst hos en extern aktör via Polisens beställningssystem. Beställningsformuläret, otydligt formulerat, gav utrymme för tolkning. En ruta kryssades i fel. Vid telefonkontakt med tjänstleverantören lämnades en förklaring. Tror ni att det gick att leverera beställd tjänst genom att leverantören enkelt skulle kunna korrigerat felet? Absolut inte, det MÅSTE vara rätt. Således fick en helt ny

beställning genomföras. Vart tog det sunda förnuftet och förmågan till smidighet vägen?

Rädslan att göra fel kombinerad med vårt moderna samhälles närmast maniska besatthet i att allt ständigt ska vara rätt riskerar att göra oss omänskliga. Idag sker knappast några diskussioner vid våra middagsbord om vad som är rätt och fel. Allt löses med en knapptryckning på våra mobiler. Begreppet besserwisser är borta sedan länge. Men det perfekta är inte alltid eftersträväsvärt. Det perfekta är ofta opersonligt och kallt. "Svänget" på en schysst jazz-, soul- eller bluesplatta kommer sig av att musikerna inte håller exakt perfekt tempo.

Fel kan naturligtvis vara ödesdigra, fruktansvärda och få enorma konsekvenser. Men fel kan också vara förlösande, befriande och absolut nödvändiga. År 1989 höll den östtyske politikern Günter Schabowski ett pressmöte, där han informerade pressen om ett par ändringar i reselagarna mellan Öst- och Västtyskland. Politikern formulerade sig lite vagt och felaktigt och de närvarande journalisterna uppfattade hans ord som att alla förbud mot att passera Berlinmuren nu skulle tas bort. En journalist frågade när de nya bestämmelserna skulle träda i kraft och Schabowski svarade: "Omgående". Samma kväll påbörjade folket att riva muren och Tyskland återförenades.

I strävan efter det perfekta dyker ofta felfrihetens väktare upp. De som letar fel. De som njuter av att hitta fel. Men dessa tycks ha glömt bort innebörden av "den som är fri från synd kan kasta första stenen" eller begreppet "det är mänskligt att fela".

Mitt hopp och min tro är att mänskligheten kommer att vinna på om vi inte är så rädda för att misslyckas. Om vi dessutom klarar av att vara förlåtande och förstående mot de som försöker.

Men jag kan ha fel.

Lennart Karlsson
Chefredaktör

7

14

28

- 1** Redaktören har ordet: Leve modet att göra fel
- 3** Preparat: Pregabalin
- 4** Gräsliga evenemang
- 7** Lyckad spaningsinsats avslöjade internationell narkotikasmuggling
- 10** När avrapporteringen gör skillnaden
- 11** Regeringen klassar tio nya substanser som narkotika
Syftet är att skydda folkhälsan och minska riskerna med farliga ämnen
- 12** Sponsorer till Kunskapsportalen
- 14** Flickor och kvinnor i kriminella nätverk
– en genomgång av två nya rapporter
- 17** Griselda Blanco – narkotikadrottningen från Medellín
- 18** Skuldsatta
- 22** När gärningspersonen inte passar mallen – kvinnliga utförare, mordförberedelser och professionell prövning i ett ärende från Örebro
- 25** Rättsrutan: Om utvidgade möjligheter till näringsförbud
- 26** Syntetiskt testosteron
– livselixiret som nu uppnått 90-årsaldern
- 28** CaaS – Crime as a Service
- 30** Kartlade organiserat nätverk
– liga döms till fleråriga straff
- 32** Landet runt
- 34** Världen runt
- 36** Besök i Málaga
– samverkan mot gränsöverskridande brottslighet
- 38** Den svarta svanen – vad hände sen?
- 39** Referat från föreläsning på NNF-konferensen:
Satudarah MC – förbjuden organisation i Norge
- 40** Svenska polisens arbete mot den organiserade
narkotikakriminaliteten: En nulägesbeskrivning
- 42** In memoriam: Ann Marie Ros
- 44** SNPF-nytt
- 46** Lästips: Bokrecensioner
- 47** Boktips: Böcker som kan beställas från SNPF:s hemsida
- 48** Utmärkelser, stipendier och bidrag: Stipendierutan

T E M A

SVENSKA NARKOTIKA-
POLISFÖRENINGENS TIDSKRIFT

ANSVARIG UTGIVARE
Johan Ekström

CHEFREDAKTÖR
Lennart Karlsson (LK)

ADRESS
SNPF:s Tidskrift
Polisregion Väst, PO Storgöteborg
Spaningssektion 1, Box 429
401 26 Göteborg

REDAKTIONSKOMMITTÉ
Emil Lundberg (EL)
Alexander Masson (AM)
Victoria Dunros (VD)
Jessica Thasi (JT)
Gunnar Hermansson (GH)

SVENSKA NARKOTIKA-
POLISFÖRENINGENS
ANNONSAVDELNING
c/o InformationsMedia i Göteborg AB
Marieholmsg. 10 C
415 02 Göteborg
Tel. 031-707 59 55
annonser@snpf.org

ADRESSÄNDRING
Via www.snpf.org

MEDLEMSKAP 250 KR PER ÅR

Ansökan om medlemskap inges till styrelsen
Svenska Narkotikapolisföreningen • Box 429, 401 26 Göteborg
Ansökan via: www.snpf.org • Postgiro SNPF: 56 50 25-4 • Swish: 123 609 96 26

MANUSSTOPP NÄSTA NUMMER
Manusstopp 27 februari 2026.
Utgivning vecka 15. Skicka in bidrag
och bilder i god tid före manusstopp
till redaktion@snpf.org

LAYOUTARBETE
Annika Cederlund
annika@informationsmedia.se

OMSLAGSBILD
Foto: Adobe Stock.

TRYCK
Åkessons • Grafiska punkten
Emmaboda – Växjö
ISSN 1101-6817 (Print)
ISSN 2001-8118 (Online)

www.snpf.org

Pregabalin

Vad är Pregabalin?

Pregabalin är ett läkemedel som används för att behandla ett antal olika medicinska tillstånd, främst smärta, ångeststörningar och vissa neurologiska sjukdomar. Läkemedlet är en så kallad GABA-analog och tillhör en klass av läkemedel som kallas *antikonvulsiva medel* eller *antiepileptiska medel*. Det utvecklades ursprungligen för att behandla epilepsi, men har sedan dess fått godkännande för behandling av en rad andra tillstånd. Pregabalin säljs bland annat under varumärkena Lyrica, Alzain, och Rewisca.

Hur fungerar Pregabalin?

Pregabalin fungerar genom att påverka nervsystemet. Det dämpar nervimpulser och hjälper till att lindra smärta, ångest och kramper. Eftersom pregabalin dämpar överdriven aktivitet i nervsystemet, kan det vara effektivt för att lindra både neuropatisk smärta (smärta orsakad av nervskador) och epileptiska anfall. Läkemedlet har också en lugnande effekt, vilket gör det användbart vid behandling av ångeststörningar.

När används Pregabalin?

Pregabalin används legalt för att behandla flera medicinska tillstånd, varav de vanligaste är: neuropatisk smärta, epilepsi, ångeststörningar, fibromyalgi och restless legs. Illegalt används Pregabalin i olika syften, men primärt bedöms användningen vara i kombination med andra substanser för att förstärka rus eller för att ge lugnande effekter.

I vilken form kommer Pregabalin?

Pregabalin för legalt bruk kommer vanligtvis i form av kapslar eller oral lösning som intas oralt. Utseende och förpackningar varierar mellan olika typer av läkemedelsmärken med Pregabalin som aktiv substans. Pregabalin för illegalt bruk kommer vanligtvis som kapslar för oralt intag men kan även säljas som pulver. Det förekommer att pulver sniffas.

Pregabalin säljs bland annat under varumärkena Lyrica, Alzain och Rewisca.

Foto: I Viewfinder – stock.adobe.com

Pregabalin för illegalt bruk kommer vanligtvis som kapslar.

Dosering

Vid legalt bruk, beroende på vilket tillstånd som behandlas, ligger en normal dos på mellan 150 och 600 mg per dag, ofta uppdelat på två eller tre doser. Vid illegal användning rapporteras ofta att en "nybörjardos" för att uppnå ruseffekt ligger på ca 300 mg till 600 mg/dag. Vana och regelbundna användare kan snabbt nå upp till 1 000 mg/dag och det finns beskrivet dygnsdoser ända upp till 3 000 mg.

Effekter vid illegal användning

Pregabalin beskrivs av många som en drog som ger en skön och avslappnad känsla. Begrepp som nämns är bland annat "euforisk", "lycklig och avdomnad" och "svävar på moln". Ruseffekterna av pregabalin har också liknats vid de för bensodiazepiner och alkohol. Andra har beskrivit det som en blandning av amfetamin och opioider. Beskrivna likheter mellan rus på GHB eller cannabis förekommer också.

Tecken på påverkan

Tecken på att någon är påverkad av pregabalin varierar naturligtvis beroende på dos och individ, men typiska symtom inkluderar slöhet, nedsatt reaktionsförmåga och koordinations-svårigheter. Personen kan också verka ovanligt trött eller ha svårt att hålla sig vaken, och talet kan bli sludrigt eller osammanhängande. Pupillpåverkan är inte ett av de mest framträdande symtomen vid användning av pregabalin, men vissa användare kan uppleva att pupillerna blir något större.

Risker med användning

Överdoserering av pregabalin kan leda till andningsdepression, medvetlöshet och i vissa fall livshotande komplikationer. Överdoserering kan även leda till förvärrade neurologiska symtom som förvirring, agitation, och kramper. Det är inte ovanligt att personer som tagit för höga doser behöver akut sjukhusvård, särskilt om pregabalin kombineras med andra substanser som alkohol eller opioider, vilket kan förstärka de farliga effekterna. I värsta fall kan överdoserering leda till dödsfall.

Pregabalin uppges ge svår abstinens vid avslut/nedtrappning, framför allt för individer som intagit höga doser. Många beskriver abstinensen som värre än för bensodiazepiner, och vissa användare som värre än för opioider som heroin.

Gräsliga evenemang

Offentlig cannabiserökning förstör prestationer och upplevelser på olika evenemang i USA

Det var länge sedan den största utmaningen på en tennisarena var att undvika en störande mobilringning eller ett högljutt samtal från läktaren. Idag har en ny och ovälkommen gäst tagit plats på många stora sport- och kultureenemang, nämligen stanken av cannabis. Från US Open i New York till Formel 1-racet i Las Vegas har en växande andel åskådare och deltagare reagerat på den påtagliga och ofta överväldigande lukten av marijuana som sprider sig bland publiken. Fenomenet har väckt starka känslor och gett upphov till debatt om gränser, hänsyn och publikens välbefinnande.

”Gräs” i stället för gräs

US Open, en turnering som tidigare spelats på gräs, spelas numera på hard court. Men numera är det en annan slags gräslukt som skapar helt nya förutsättningar.

”Bana 17 luktar som Snoop Doggs vardagsrum”, sa tennisspelaren Alexander Zverev efter sin öppningsmatch i den senaste upplagan av US Open. Officiella representanter för turneringen menade dock att det inte rört sig om rökare i publiken, utan att lukten troligen kom från den närbelägna Coronaparken som ligger precis utanför ingången till den numera ökända banan.

Den danska tennisstjärnan Casper Ruud uttryckte liknande åsikter i en intervju i Danmarks Radio. ”Att lukten finns överallt är den största nackdelen med New York. Det luktar till och med här på anläggningen. Jag får respektera det, men det är inte favoritlukten.”

Under US Open 2023 uppmärksammades problemet när flera spelare och åskådare öppet uttryckte irritation över den starka cannabislukten som låg tung över banorna. Tennisspelaren Maria Sakkari berättade efter sin match att det kändes som att spela på en ”Amsterdam-court”, och publiken på plats vittnade om hur vissa sektioner av läktarna påminde mer om en nattklubb än en internationell sportarena.

”Testar de oss blir alla positiva”

Fenomenet med kraftig cannabislukt diskuterades även under

Offentlig rökning av cannabis ses ofta mellan fingrarna på.

Formel 1-förare i Las Vegas Grand Prix klagade till internationella bilsportförbundet.

Formel 1-helgen i Las Vegas 2025, där både förare och åskådare noterade att doften av cannabis stundtals var lika närvarande som ljudet av motorerna. Den argentinske Formel 1-föraren Franco Colapinto skojade med journalisterna efter sin första testkörning: ”Det luktar gräs. Om de drogtester förarna nu tror jag att vi alla testar positivt. Jag lovar, det kommer att bli en verklig röra.”

Trots den skämtsamma tonen var det många förare som reagerade negativt. Bland annat Red Bulls Sergio Perez som berättade att han var trött på stanken och att förarna skulle ta upp problemet med FIA (internationella bilsportförbundet).

Legalisering ökar toleransen

Den ökande toleransen för öppen rökning vid stora publika evenemang har skapat en gråzon där traditionella regler om rökförbud sätts ur spel av bristande tillsyn och ovilja att konfrontera publikgrupper. Många arrangörer vittnar om att det blivit svårare att upprätthålla ordningsregler, eftersom offentlig cannabiserökning ofta ses mellan fingrarna på, särskilt i delstater där privat bruk är lagligt. På många platser är offentlig konsumtion av cannabis förbjuden. Men förbudet upprätthålls inte av ordningsmakten då det är en så omfattande problematik.

”Det förstör hela stämningen”

För vissa är doften obehaglig, för andra är den direkt provocerande. Flera besökare på US Open har beskrivit hur cannabiserökningen förstör helhetsupplevelsen. ”Det är svårt att njuta av matchen när man hela tiden störs av rökluft. Jag hade med mig mitt barn, och jag vill inte att han ska utsättas för det här”, sa en besökare som valde att vara anonym.

På Formel 1-loppet i Las Vegas vittnade flera barnfamiljer om liknande erfarenheter. För dem handlar det inte bara om doften utan också om signalen det sänder till yngre besökare. ”Vi vill kunna ta med våra barn på sportevenemang utan att oroa oss för att de ska exponeras för droger. Det här är inte vad vi förväntar oss när vi köper dyra biljetter till en familjehelg”, sa en småbarnsförälder.

Arrangörernas dilemma

Evenemangsarrangörer står inför ett delikat dilemma. Å ena sidan har de ansvar för allas trivsel och säkerhet, å andra sidan riskerar de att hamna i konflikt med lokala lagar och publikens förväntningar på personlig frihet. På US Open har säkerhetspersonal rapporterat att det är svårt att ingripa, då lagstiftningen kring cannabisbruk varierar och gränsen mellan privat och offentlig användning ibland är oklar.

Samtidigt har många arenor infört zoner där rökning, inklusive cannabis, uttryckligen är förbjudet. Problemet är dock att tillsynen brister, särskilt när publiken är stor och det finns tusentals platser att övervaka. Många vittnar om att det krävs betydligt mer resurser för att upprätthålla rökförbudet än vad arrangörerna har tillgång till.

Konsekvenser för atleter och artister

De aktiva på banan eller scenen påverkas också av det nya fenomenet. Under US Open har flera spelare klagat på nedsatt koncentration och obehag under matcher. ”Det är svårt att fokusera när det luktar så starkt. Man tappar rytmen och det känns inte respektfullt mot oss som tävlar”, sade en av spelarna efter att ha blivit störd av röklukt under ett avgörande game.

Även artister på musikfestivaler och konserter har berättat om svårigheter att uppträda inför en publik som röker öppet. I vissa fall har det lett till att artister avbryter spelningar eller kräver särskilda åtgärder för att kunna genomföra sina framträdanden. Det här är en utveckling som riskerar att påverka utbudet och kvaliteten på framtida evenemang.

En fråga om respekt

Om man lämnar huvudfrågan om legaliseringens vara eller icke vara, så kvarstår frågan om hur offentlig konsumtion ska hanteras på ett sätt som respekterar alla besökares upplevelse. Experter efterlyser tydligare riktlinjer och bättre information, både till publik och arrangörer. I USA menar många experter att det behövs en diskussion om hur man kan balansera individers rättigheter med det gemensamma intresset av en trygg och trivsam miljö.

Flera evenemangsarrangörer har börjat se över sina ordningsregler, och det pågår en trend mot att införa strängare kontroller och tydligare skyltning om rökförbud, även när det gäller cannabis. Samtidigt är det uppenbart att respekten för medbesökare måste betonas. ”Det handlar om vanligt folkvett”,

Tennisspelare i US Open rapporterar om svårigheter att koncentrera sig på grund av stanken från cannabis.

säger en säkerhetsvakt på US Open. ”Man måste kunna tänka på att det finns andra människor omkring sig.”

En publikfråga eller ett samhällsproblem?

Det är tydligt att cannabisrökning på offentliga evenemang i USA blivit en fråga som berör långt fler än bara de närmast inblandade. För arrangörer, atleter, artister och publik är det ett problem som kräver både dialog och handling. Om utvecklingen fortsätter riskerar vi att se en framtid där vissa grupper undviker stora evenemang på grund av oro för rökning och droganvändning.

Cannabisvänner hävdar ofta att rökningen är deras ensak. Det skadar ingen annan. ”Ingen har rätt att bestämma över vad jag gör med min egen kropp.” Men i det här fallet snubblar den logiken. Offentlig cannabisrökning påverkar uppenbarligen flertalet personer negativt. Om man vill ha evenemang för alla, måste man också skapa miljöer där alla känner sig välkomna. Oavsett om man kommer för sporten, musiken eller gemenskapen. Det som är rätt för dig, är inte alltid rätt för andra.

Frågan om cannabisdoft och rökning på publika evenemang är nog här för att stanna. Hur vi väljer att hantera den kommer att avgöra vilken sorts upplevelser vi får i framtiden. En sak är säker: ingen vill att doften av gräs ska bli det bestående minnet av en magisk sport- eller konserterhändelse.

Lennart Karlsson

Uppdatera dina uppgifter på hemsidan,
så informationen från föreningen och
tidningen kommer fram till dig.

[https://narkotikautbildning.snpf.org/
medlem/mitt-konto/](https://narkotikautbildning.snpf.org/medlem/mitt-konto/)

Deadline för nästa nummer är

Mejla ditt material till redaktion@snpf.org

Läs tidningen var du än befinner dig!

Ladda ner appen via App Store eller Google Play
Sök: SNPFs Tidning

Lyckad spaningsinsats

avslöjade internationell narkotikasmuggling

Misstänkta undervattensaktiviteter

Den 7 juni 2025 genomförde Tullverket en rutinkontroll vid Öresundsbron. Kontrollen kom att bli startpunkten för en av årets mest omfattande spaningsinsatser mot internationell narkotikasmuggling. Det var när två albanska män, Artur och Mike, anlände till Sverige i en tyskregistrerad campervan. Tulltjänstemännen som arbetade på gränsen blev intresserade av resans syfte. När Tullverkets kontrollpersonal såg den utrustning som de båda männen hade med sig väcktes en misstanke om att allt inte stod rätt till. Tullverkets personal misstänkte att de båda männen var på väg att utföra någon form av undervattenssmuggling.

Knappast några fridykare

I det fordon som de två männen färdades i påträffades vid kontrollen bland annat två undervattensskotrar – utrustning som sällan förknippas med vanlig turism. På grund av de båda männens fysik och kroppshyddor kunde kontrollpersonalen direkt avfärda att de båda männen var fridykare. Det fanns också arbetshandskar, popnit-verktyg, popnit-askar, go-pro kameror samt 4 000 euro i bilen. Männen lämnade dessutom

oklara och motsägelsefulla uppgifter om vad de skulle göra i Sverige, vilket gjorde att Tullverket fattade beslut om att inleda en spaningsinsats.

Spaning till slut

Efter att kontrollverksamheten stått på sig och lagt fram alla de märkliga omständigheterna valde tullkriminalen syd att kraftsamla. Spanare följde fordonet som drog norrut mot Stockholm. Framme i Stockholm kunde man konstatera att Artur och Mike under kvällen den 7 juni och hela dagen den 8 juni umgicks med en man vid namn Daniel. Männen rörde sig tillsammans i staden, men inga direkta brott kunde vid detta tillfälle konstateras.

Tullkriminalen i öst valde att avsluta spaningsinsatsen sent på kvällen den 8 juni.

Det uppstod diskussioner mellan de olika områdena och diskussionerna ledde fram till att man återupptog spaningen den 13 juni. Artur och Mike lokaliserades till ett Airbnb-boende strax utanför Trollhättan. Under de följande dagarna noterade spanarna ett märkligt mönster kring bostaden. Flera hyrbilar dök upp utanför huset. Daniels bil stod parkerad i närheten

I fordonet anträffades bland annat två undervattensskottrar.

I husbilens lastutrymme anträffades flyttkartonger med kokain.

av fastigheten, men brukades tillsynes endast av Mike. Den campervan som Artur och Mike kom till Sverige med stod stilla under hela perioden och förflyttades inte alls.

En hastig vändning

Den 19 juni tog händelseutvecklingen en hastig vändning. Spanare observerade helt plötsligt hur Artur och Mike lastade flyttkartonger från campervanen över till Mercedesen. Även undervattensskotrarna lastades in i bilen. Därefter körde Mike mot Stockholm och spanarna följde med. Väl i Stockholm mötte Mike upp en man och en kvinna i en tyskregistrerad Volkswagen Golf på en parkeringsplats. Där överlämnades undervattensskotrarna. Efter detta tog Mike sig till Daniels bostad medan paret försvann i Stockholmstrafiken.

Samtidigt befann sig Artur i campervanen, som han sovit några timmar i på en bensinstation, innan han tog sig till ett vandrarhem. På vandrarhemmet mötte han upp en okänd man och de lastade över flyttkartonger från campervanen till den okända mannens skåpbil. I detta läge fattades beslut om ingripande. Artur och den okända mannen, som senare identifierades som Kurt, greps på platsen och vid genomsökning av fordonen påträffades totalt cirka 170 kilo kokain, fördelat mellan skåpbilen och campervanen. Senare samma natt greps även Mike och Daniel. Daniel var initialt misstänkt i ärendet, men avskrevs senare från utredningen.

Omfattande utredning

Utredningen visade att Artur och Mike färdats genom stora delar av Europa i det fordon de anlände i när de kom till Malmö. Fordonet hade de hyrt i Spanien i mitten av maj och därefter hade de besökt hamnstaden Huelva på den spanska västkusten,

I lastbilen anträffades flera flyttkartonger innehållande kokain.

Tingsrätten dömde på 170 kg.

tagit sig vidare genom Frankrike, Tyskland, Polen, Lettland och åter genom Polen och Tyskland innan de tog sig via Danmark till Sverige. Parallellt med denna resa kunde utredarna följa ett internationellt lastfartyg som gjort en närmast identisk rutt – från Huelva till Brunsbüttel i Tyskland, vidare till Riga i Lettland och slutligen till Uddevalla hamn, där fartyget ankrade den 12 juni. Uppkopplingsdata från både campervanen och Mikes telefon visade att männen befunnit sig i hamnområdena i samtliga städer där fartyget lagt till, ofta nattetid.

Natten mellan den 12 och 13 juni hade både Artur och Mikes telefoner uppkopplingar i området kring Uddevalla hamn. Uppkopplingarna varade under drygt fyra timmar. Utredningen pekar på att narkotikan hämtats upp från under havsytan i hamnen i Uddevalla, sannolikt med hjälp av dykare. De individer som ska ha utfört dyket har inte kunnat identifieras. Artur och Mike är misstänkta för synnerligen grov narkotikasmuggling samt synnerligen grovt narkotikabrott. Kurt är misstänkt för synnerligen grovt narkotikabrott.

Utredningen har även kunnat visa att Mike, under de dagar då spaning pausats, tillsammans med två okända män besökt en butik som säljer dykutrustning. Där inhandlades utrustning

Flyttlådorna var fyllda med kokainblock.

Kokainet var omgivet av flera olika lager med förpackningsmaterial.

Samma gröna plast fanns på kokainpaketen.

för cirka 26 000 kronor och detta köp betalades kontant. Artur gjorde samtidigt flera ovanliga inköp, även dessa betalades kontant, bland annat köpte Artur flyttkartonger på IKEA, aceton, handskar och mattknivar.

Förhör

Under förhören hade Mike svårt att besvara frågor, han blev irriterad när han konfronterades med uppgifter från utredningen och ville ofta avbryta förhören. Hans försvarare ingrep ofta och påpekade att Mike inte var skyldig att svara på frågorna. När den tekniska bevisningen senare presenterades, bland annat spaningsiakttagelser och telefonanalyser, uppgav Mike att han inte mindes händelserna, ”jag minns inte” blev svaret på nästan alla frågor efter att ha konfronterats med bevisningen.

Artur erkände tidigt att han hanterat narkotikan och därmed gjort sig skyldig till synnerligen grovt narkotikabrott. Han förnekade synnerligen grov narkotikasmuggling. Efter erkännandet berättade Artur att han och hans familj var hotade till livet och att han därför inte kunde lämna fler uppgifter. Under flera förhör svarade han: ”ingen kommentar”. Senare under utredningens gång valde han till slut att berätta sin version. En version om en cancersjuk mamma, omfattande skulder efter hennes sjukhusbehandlingar och hur han fått i uppdrag att köra olika personer och gods. Han menade att han inte hade vetskap om innehållet i kartongerna – även om han förstod att det rörde sig om något olagligt.

Åtal och dom

De två männen, Mike och Artur, åtalades vid Uddevalla tings-

rätt misstänkta för synnerligen grov narkotikasmuggling och synnerligen grovt narkotikabrott. Kurt åtalas misstänkt för synnerligen grovt narkotikabrott.

Enligt stämmningsansökan misstänks de tre ha hanterat sammanlagt cirka 240 kilo kokain som ska ha hämtats från ett fartyg i Uddevalla hamn i mitten av juni 2025.

Uddevalla tingsrätt dömde både Mike och Artur för synnerligen grov narkotikasmuggling och synnerligen grovt narkotikabrott. De båda dömdes till fängelse i tio år samt utvisning med förbud att återvända till Sverige.

Kurt dömdes för synnerligen grovt narkotikabrott till fängelse i sju år och även han ska, efter avtjänat straff, utvisas ur Sverige och förbjuds att återvända hit.

I tingsrättens dom går att utläsa att även om det finns omständigheter som till viss mån talar för åklagarens påstående om att de tre männen hanterat 240 kg kokain finns det inte tillräckligt stöd och därför utgår tingsrättens resonemang utifrån att brottsligheten omfattar de 170 kg som tagits i beslag.

Vidare menar tingsrätten att det som framkommit i utredningen, om planering kring brotten och dess utförande, visar att det varit ett led i en verksamhet som bedrivits i internationell, organiserad omfattning och varit av särskilt farlig art.

Spaningsinsatsen är ett tydligt exempel på hur uthålligt underrättelsearbete, nationell och internationell samverkan och noggranna iakttagelser kan leda till att avancerad och organiserad narkotikasmuggling avslöjas och stoppas.

” Spaningsinsatsen är ett tydligt exempel på hur uthålligt underrättelsearbete, nationell och internationell samverkan och noggranna iakttagelser kan leda till att avancerad och organiserad narkotikasmuggling avslöjas och stoppas.

Jessica Thasi

När avrapporteringen gör skillnaden

Narkotikabrott i försäljningssyfte

Sedan lagändringen i narkotikastrafflagen trädde i kraft den 1 juli 2023, där innehav av narkotika i försäljningssyfte har ett straffminimum om sex månaders fängelse, har något tydligt hänt ute i verksamheten. Allt fler patruller och narkotikagrupper tar i dag höjd redan från start och vågar driva ärenden hela vägen mot försäljningssyfte. Det är en positiv utveckling – och den bygger inte på större beslag eller mer resurser, utan på bättre polisarbete.

Viktigt med bra samarbete hela vägen

Som jourutredningsbefäl ser jag dagligen hur skillnaden skapas tidigt i ärendet. Det handlar om hur vi dokumenterar det vi faktiskt hittar, hur vi förklarar våra bedömningar och hur samarbetet fungerar mellan patrull, FU-ledare, span och jour. När detta sitter, då håller ärendena hela vägen till dom.

Lagändringen ger oss ett tydligare verktyg, men den ställer också krav. När gärningen avser försäljning av narkotika, eller annan befattning med narkotika som är avsedd att säljas, ska fängelse i lägst sex månader dömas ut. Av förarbetena framgår tydligt att fokus ligger på vinningssyftet, inte på mängden eller på om försäljningen sker för att finansiera eget missbruk. Det innebär att även innehav, förvaring, transport och förpackning kan omfattas – förutsatt att vi kan visa att narkotikan varit avsedd att säljas. Det är där vårt arbete blir avgörande.

Ett tydligt exempel

Ett tydligt exempel kommer från Trelleborg. I ärendet var utredningstiden mycket kort, men kvaliteten hög. Patrullen gjorde i princip hela jobbet redan i avrapporteringen. Med tydliga promemorior, genomarbetade bildbeskrivningar och en klar inriktning från FU-ledare på plats, skapades tidigt en röd tråd i ärendet. När spanpatrull och jourutredningsbefäl ansåg att ärendet var färdigt, kunde det lämnas över till backoffice för färdigställande av förundersökningsprotokoll. Resultatet blev ett kännbart straff och en dom som höll hela vägen. Det är ett bra exempel på hur ett väl sammansatt teamwork ger stor effekt.

Samma mönster syns i flera andra ärenden. Ett återkommande kännetecken är tydligheten i dokumentationen. Tydliga promemorior, tydliga bilder och uttömmande förhör. Det går inte att nog understryka hur viktigt detta är. Som en kollega uttryckte det: ”Man kan aldrig skriva för övertydliga promemorior. Det är inte för vår egen skull vi skriver, utan för att nämndemän och domstol ska förstå hur vi har tänkt.”

Gör jobbet ordentligt från början

I ett ärende från Ystad, som slutade med nio månaders fängelse (senare justerat i hovrätten på grund av den tilltalades ålder), delade hovrätten i övrigt helt tingsrättens bedömning. Bevisningen höll, utredningen höll och ärendet gick i snabbare lagföring. Det visar tydligt att när vi gör jobbet ordentligt från början, så står sig våra ärenden.

Ytterligare ett ärende visar vikten av att inte bara redovisa bevis, utan också förklara dem. I det fallet var den

manuella mobiltömningen avgörande. Bilder, anteckningar och konversationer presenterades pedagogiskt, och slanguttryck förklarades på ett sätt som gjorde innehållet begripligt. Den misstänkte kunde inte på ett rimligt sätt förklara hur narkotikan hamnat i hans väska i bostaden, och hans uppgifter om materialet i telefonen bedömdes som efterhandskonstruktioner. Resultatet blev sex månaders fängelse, med en hovrätt som delade tingsrättens bedömning.

Det här är en viktig lärdom. Det räcker inte att vi själva ser försäljningssyftet. Domstolen måste förstå varför vi drar våra slutsatser. Av domarna framträder ett tydligt mönster: flera olika preparat, vågar och emballage, kontanter i olika valörer, mobilinnehåll som visar aktivitet nära i tid och avsaknad av rimliga alternativa förklaringar. Men inget av detta är avgörande var för sig. Det är helheten, och hur helheten presenteras, som faller avgörandet.

Försäljningssyfte även vid mindre mängder

En annan viktig erfarenhet är att vi måste våga pröva försäljningssyfte även vid mindre mängder och även om det inte finns flera olika preparat. Det är inte gramantalet som är avgörande, utan sammanhanget. Med bra PM, tydliga bilder och professionella förklaringar går det att bevisa även dessa ärenden.

Avslutningsvis finns det all anledning att känna optimism. Patruller, narkotikagrupper, förundersökningsledare och jourutredningsbefäl blir hela tiden bättre på den här typen av ärenden. Samtidigt får vi inte slappna av. Kvaliteten måste hållas uppe varje gång. Det vi hittar ska dokumenteras rakt, objektivt och begripligt. Vi ska förklara vad vi vet – och varför. Gör vi det, tillsammans med åklagaren, så håller våra ärenden. Och det gör de allt oftare.

Fortsätt dela kunskap, fortsätt våga – och fortsätt göra skillnad.

Information i en mobiltelefon kan vara avgörande.

Ted Eriksson
Jourutredningsbefäl
SNPF:s styrelsesuppleant

Regeringen klassar tio nya substanser som narkotika

Syftet är att skydda folkhälsan och minska riskerna med farliga ämnen

Snabbt ingripande mot nya hälsorisker

Regeringen har fattat beslut om att klassificera tio tidigare oreglerade substanser som narkotika. Beslutet innebär en ändring i förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika och syftar till att snabbt begränsa tillgängligheten till ämnen som kan utgöra allvarliga hälsorisker, bland annat förgiftning och beroende.

Muskimol – från svamp till godis och e-cigarett

En av de substanser som nu klassas som narkotika är muskimol, ett ämne som naturligt förekommer i röd flugsvamp. Muskimol har på senare tid blivit vanlig i produkter som godis och e-cigarett, och har kopplats till allvarliga förgiftningar. Det har till och med rapporterats fall där personer hamnat i koma efter intag av substansen. (Se även artikel i föregående nummer av SNPF:s tidskrift.)

Fler farliga ämnen på listan

Förutom muskimol omfattar beslutet även två syntetiska ämnen som liknar mitragynin, en komponent i växten kratom. Dessa ämnen medför hög risk för beroende och kan orsaka svåra förgiftningar. Totalt handlar det om följande substanser:

- klobromazolam (fenazolam),
- muskimol,
- 7-hydroximitragynin (7-OH-mitragynin),
- pseudoindoxyl-mitragynin,
- metiodon,
- 1S-LSD,
- 1T-LSD,
- ADB-5Br-PINACA (ADMB-5Br-PINACA),
- MDMB-BUTINACA (MDMB-BINACA) samt
- MDMB-5Br-4en-PINACA.

Risker och restriktioner

De aktuella substanserna tillhör grupperna sömnmedel, smärtstillande medel och hallucinogener. Efter klassificeringen är det nu förbjudet att importera eller inneha dessa ämnen utan särskilt tillstånd från Läkemedelsverket. Sjukvårdsminister Elisabet Lann betonar vikten av att snabbt reagera när nya farliga substanser dyker upp:

– Det är viktigt att vi snabbt reagerar när nya farliga substanser dyker upp. Klassificeringen är ett nödvändigt steg för att minska riskerna och värna folkhälsan.

Bakgrunden: Ökad förekomst och bekräftade hälsorisker

Flera av substanserna har påträffats i Sverige, säljs via webbshoppar och diskuteras flitigt på drogforum på internet. Vetskaplig dokumentation visar att de uppfyller kriterierna för

Muscimol

UTFÖRSÄLJNING: 70% OFF med koden: MUSCIMOL70

Muscimol är en naturlig förening som extraheras ur den ikoniska svampen Röd Flugsvamp (*Amanita Muscaria*). Detta ämne har på senare tid väckt stort intresse bland entusiaster som söker naturliga och lagliga växtextrakt med unik karaktär.

Hos DR. Herbals hittar du ett exklusivt sortiment av muscimol-produkter, framtagna med fokus på kvalitet och renhet. Upptäck vår populära Muscimol Vape, framtagen för dekorativt och aromatiskt bruk – tillverkad inom EU och noggrant testad för innehåll och kvalitet.

✓ Leverans Inom 1-2 vardagar ✓ Fri Frakt: 499kr

Som vanligt reas produkter ut när narkotikaklassning närmar sig.

narkotika och utgör betydande hälsorisker. Beslutet bygger på underlag från Folkhälsomyndigheten och är ett led i arbetet för att skydda allmänheten mot nya farliga droger.

Konsekvens för marknaden

För den som hanterar eller säljer dessa ämnen innebär klassificeringen att import och innehav nu är förbjudet utan särskilt tillstånd. Syftet är att minska riskerna för allvarliga förgiftningar och beroende, samt att förhindra att substanserna sprids bland unga och andra riskgrupper.

Beslutet är naturligtvis ett välkommet och viktigt steg för att värna folkhälsan och minska tillgängligheten till farliga och oreglerade substanser.

Dags att införa familjeklassning?

Under 2025 klassificerades ny narkotika och hälsofarliga varor vid tre olika tillfällen. I april, juli och november. Sammanlagt klassificerades 22 nya substanser som narkotika och 8 som hälsofarlig vara. Detta vittnar om den höga frekvens av nya preparat som kontinuerligt dyker upp på marknaden. Frågan är om det inte är dags att införa familjeklassning som metod? På så sätt skulle sannolikt processen kunna snabbas upp ännu mer och arbetet med narkotikaklassning skulle kunna effektiviseras ytterligare. I ett europeiskt sammanhang har flera länder redan infört denna metod. Bland annat Norge och Danmark.

Lennart Karlsson

Tack för att Ni gör det möjligt för skolungdomar m.fl. att ta del av Kunskapsportalen utan kostnad. Vi sätter stort värde i att kunna arbeta vidare och utveckla portalen, då utvecklingen inom narkotikapreparat aldrig står still.

	Sparbanken Tanum 	
		
		
Orusts Sparbank 		
		
		
		
		
		
		

Handelsbanken

Båstad:

Köpmansgatan 78, Båstad

Djursholm:

Vendevägen 10, Djursholm

Ekerö:

Mälärö torg 6, Ekerö

Haninge Centrum:

Rudsjöterrassen 1, Handen

Kista:Färögatan 33, Kista
(Kista Science Tower)**Kristianstad- Åhus:**Östra Boulevarden 28, 1 tr,
Kristianstad**Kungsbacka:**

Valands Promenad 3, Kungsbacka

Lerum:

Centrumpassagen 3-5, Lerum

Malmö Fosie:

Agnesfridsvägen 125, Malmö

Malmö Öster:

Elsa Anderssons Gata 3, Malmö

Mörby Centrum:

Mörby Centrum, plan 5, Danderyd

Nynäshamn:

Centralgatan 10, Nynäshamn

Partille:

Göteborgsvägen 88, Sävedalen

Sigtuna:

Stora Torget 2, Sigtna

Slussen:

Stadsgården 6, Stockholm

Solna:

Garvis Carlssons Gata 1, 10 tr, Solna

Stenungsund:

Stenunge allé 3, Stenungsund

Sundbyberg:

Landsvägen 57, Sundbyberg

Trelleborg-Svedala:

Hamngatan 9, 6 tr, Trelleborg

Upplands-Väsby:

Dragonvägen 86, Upplands Väsby

Älvsborg:Torgny Segerstedts gatan 90,
Västra Frölunda**Älvsjö:**

Götalandsvägen 220, Älvsjö

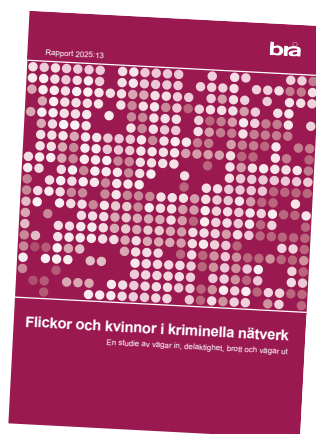
www.handelsbanken.se

Flickor och kvinnor i

– en genomgång av två nya rapporter

Under många år har avsaknaden av kunskap kring tjejers och kvinnors kriminalitet och missbruk lyfts inom forskning, media och inom myndigheter. Problemet med att förstå och hitta tjejer är inte bara en utmaning för vård, socialtjänst, polis och tull utan en fråga för samhället i stort då många kvinnor far illa länge utan att upptäckas eller be om hjälp.

I oktober 2025 släppte Brå en studie om flickor och kvinnor i kriminella nätverk. Studien är genomförd genom att kombinera både statistik, material från krypterade chattar och intervjuer med tjejer som är involverade i kriminella miljöer. Rapporten tar ett brett grepp om tjejernas involvering, bakgrund, hur de själva uppfattar sin delaktighet och hur de uppfattas av killar i samma miljö.

Vad visar Brå-rapporten?

Resultatet visar att tjejerna är en minoritet i de kriminella nätverken och de rekryteras inte in, de gör inte karriär och behöver inte heller hoppa av på samma sätt som killar. Trots detta är de av stor betydelse för gängen. Framst för att de är svårare att upptäcka för rättsvårdande myndigheter och därför har stor handlingsmöjlighet. De blir inte en del av nätverken på samma sätt. De tjejer som finns kopplade till nätverken är brottsaktiva, men även starkt utsatta för brott.

Koppling till narkotika

Den största delen av involveringen, som tjejerna har, handlar om att packa, transportera och förvara narkotika. Eget missbruk är vanligt i gruppen. Tjejerna rapporterar själva om destruktiva uppväxtförhållanden och en del även om problem med skolan. Tjejerna har tidigt en normalisering av kriminalitet likt många unga killar i kontexten, men vägen in i kontexten sker oftast via relationer med killkompisar, pojkvänner och bröder som begår brott. Tjejerna vill hjälpa sina nära, men även tjäna pengar. En annan tydlig väg in är för att säkra tillgång till narkotika.

Enligt Katarina Tollin, projektledare för rapporten, var det flera saker som förvånade henne under studiens gång. En sådan

sak var hur sammanlänkat tjejernas tidiga narkotikabruk är med kriminaliteten.

– Många av de som vi intervjuade har börjat röka cannabis i 12–14 års åldern, och kommit in i ett umgänge där killar i olika åldrar säljer narkotika. De blir ihop med en betydligt äldre kille, som ingår i kriminella nätverk, när de är väldigt unga. Men andra har redan från första början befunnit sig i en miljö där droger och kriminalitet normaliserats. Hemma, bland barnomsvännerna och i bostadsområdet. Vi menar att de sociala relationerna och normaliseringen är det centrala, när det gäller att förstå tjejers involvering i nätverk.

I en intervju med Katarina diskuterades även tjejernas egen syn på sin roll och sin del i kriminaliteten.

– Vår studie visar att det här är en väldigt brottsaktiv grupp, inte minst inom narkotikadistributionen. Vi har bearbetat data från polisens stora underrättelsepopulation med 10 000 identifierade tjejer, de är misstänkta för i genomsnitt 18 brott. På många sätt liknar tjejernas brottslighet killarnas. Många som har erfarenheter av att utöva våld, framför allt mot andra tjejer. Men det innebär inte att tjejernas roller, inflytande över brotten och delaktighet i den sociala nätverksstrukturen, liknar killarnas, berättar Katarina.

– Brå har genomfört flera studier av kriminella nätverk tidigare, men i den här blev det väldigt tydligt att tjejer medverkar på helt andra villkor än killar. Det är den bild som de flesta av våra intervjupersoner ger. De har begått brott i

Många av de intervjuade började röka cannabis i 12–14 års åldern.

kriminella nätverk

” Brå har genomfört flera studier av kriminella nätverk tidigare, men i den här blev det väldigt tydligt att tjejer medverkar på helt andra villkor än killar.

samarbete med kriminella nätverk, de är mycket medvetna om det. Men få säger att de faktiskt ingick i nätverket. Det är viktigt att förstå att tjejers situation ser annorlunda ut och att tjejers betydelse varken överdrivs eller underskattas. De rekryteras inte, gör inte karriär inom nätverken, men de har betydelse för brottsligheten, de bidrar till att hjulen i narkotikahandeln snurrar.

Hur blir vi bättre på att upptäcka?

Jag frågade även Katarina, som djupdykt i detta ämne under flera månader, om vilka rekommendationer hon kunde ge poliser och andra som arbetar med narkotikabekämpning, för att bli bättre på att upptäcka tjejerna.

– Det är viktigt att titta på vilka tjejer som finns runt omkring misstänkta manliga narkotikadistributörer och säljare. Jag tänker att tjejer som befinner sig nära killar, som handlar

med narkotika, förr eller senare behöver hjälpa till passivt eller aktivt.

– Många tjejer vill dessutom tjäna pengar och tar egna initiativ. Och situationen i kriminella miljöer är sådan, det råder ofta ett lågintensivt kaos där man måste lösa saker akut. Då finns tjejerna där, även om många strävar efter att hålla sina flickvänner och tjejkompisar utanför.

Till syvende och sist är killarnas kapacitet beroende av deras kontaktnät, både innanför och utanför miljön. Sen menar vi att det är viktigt att polisen har bra profileringsverktyg, som är anpassade till tjejer. Ju bättre polisen blir på att sammanställa och analysera information från kontroller av tjejer, desto större chans att hitta träffsäkra indikationer. Det i sin tur kan göra tjejer mindre attraktiva som transportörer av narkotika.

– Sen handlar det också om att upptäcka tjejers utsatthet i de här miljöerna. Många av de vi intervjuat, och som har kartlagts av polisen, har erfarenheter av att utsättas för våld, sexuella övergrepp och andra kränkningar. Både under uppväxten, i den kriminella miljön och i parrelationer med nätverkskriminella killar. Det är en riskmiljö för tjejer, det säger nästan alla våra intervjupersoner. Så det gäller att ha ett bredare perspektiv, avslutar Katarina.

Ny rapport av KSAN

KSAN (Kvinnorganisationernas samarbetsråd i alkohol- och narkotikafrågor) har även de gett ut en rapport om tjejer i slutet av 2025. Titeln på denna rapport är *Osynliga och utsatta: Tjejer i och exploaterade av gängkriminalitet*. Denna rapport, skriven av Sara Heine och Maria Ljuslin, har ett annat perspektiv och bygger på intervjuer och nätverksträffar med personer som arbetat med denna grupp tjejer eller studerat förebyggande arbete.

Liknande resultat är att tjejerna ofta kommer in i nätverken via pojkvänner och familj och att man som flickvän blir engagerad som medhjälper i narkotikahandeln. Återkommande är även tjejernas missbruk, där vägen in sker med drivkraften att få narkotika. Drivkraften gör det svårare att ta sig ur nätverket när man väl är fast i missbruk. Här framkommer även behovet hos

Våld under uppväxten är en riskfaktor.

tjejer att söka skydd mot utsatthet genom att skaffa en pojkvän i nätverk. Denna rapport visar också hur tjejerna utnyttjas för att de är osynliga, men att de även själva utnyttjar att de inte syns av polis och andra myndigheter.

Hur kan vi förbättra vår förståelse för tjejer?

I rapporten kan man läsa att tjejerna själva tycker att ”killarna är mer flashiga än tjejerna och visar upp sig och drar därmed till sig uppmärksamhet från polisen, men tjejerna ser sig som lite smartare och förstår att de inte ska göra så. De kommer in i en osynlig värld och gör sig också mer osynliga. Samtidigt kan de vara hjärnan bakom verken, kanske inte genom att utföra våldsbrott, men ibland genom att planera och styra upp.”

Många av de som intervjuats vittnar om att de ser tjejerna intill killarna, men att man inte agerar mot tjejerna. Många tar upp idén om kriminalitet som en maskulin aktivitet och att man inte tänker likadant om tjejer fast de påträffas i exakt samma miljö och tid. Till detta adderar rapporten att tjejerna många gånger inte ser sina beteenden som kriminalitet, och inte heller uppper detta i samtal med myndigheter och andra vuxna de möter, och då inte heller får hjälp.

Den stora negativa effekten för många tjejer blir att när de väl upptäcks är de äldre, mer nere i missbruk och längre bort från de goda värdena i form av familj, skola och annat som man förlorat eller isolerat sig från efter år av problem och kriminalitet. Det medför att de är mycket svårare att hjälpa än de som upptäcks i början av sin destruktiva bana.

” Ett ytterligare problem, i insatser mot tjejer, är att de bygger på kunskap om killar. Till viss del går insatser att applicera på hela gruppen unga, men metoderna blir ibland svåra att applicera på tjejer som inte har samma motivationer, utsatthet och olika förutsättningar i samhället kopplat till normer.

Tydlig uppdelning i synen på kön

Det finns en tydlig uppdelning i synen på kön, som framkommer i rapporten, där killar är förövare och tjejer offer. Men tjejerna är ofta båda delar. Rapporten tar även upp att i denna uppdelade syn på killar och tjejer ligger också effekter kring hur killars stöd och insatser brister. Inom den större gruppen av killar i de kriminella nätverken finns mycket utsatthet.

Centralt i denna rapport är behovet av att man ser helheten kring tjejerna. De har ofta multidimensionella problem med utsatthet för våld och sexuellt våld, psykisk ohälsa och destruktiva mönster, vilket också medför missbruk av narkotika och alkohol.

En tung riskfaktor är utanförskap.

Utanförskap tung riskfaktor

En tung riskfaktor är utanförskap, vilket gör att man söker gemenskap i destruktiva miljöer och missbruk. Att vara utåtagerande, inte må bra som tjej, inte ha det bra hemma, inte klara av skolan, ha ett missbruk, kan som tjej uppfattas av andra och av tjejer själva som mer avvikande för att de är just en tjej. Det föreligger större tabun för en tjej jämfört med en kille med samma beteenden och problem. Inom den kriminella kontexten blir tjejerna inte dömda eller straffade för dessa beteenden, vilket blir lockande.

Som skyddsfaktorer lyfts fungerande skolgång, organiserade fritidsaktiviteter, bra föräldrelation, vilket även gäller för killar, och riskfaktorerna inkluderade negativa beteenden i kompisgäng men även där tjejerna i gäng har negativa destruktiva avvikande beteenden i grupp.

Ett ytterligare problem, i insatser mot tjejer, är att de bygger på kunskap om killar. Till viss del går insatser att applicera på hela gruppen unga, men metoderna blir ibland svåra att applicera på tjejer som inte har samma motivationer, utsatthet och olika förutsättningar i samhället kopplat till normer.

Ingen regelrätt forskning, men gediget material

Ingen av dessa rapporter är att anse som regelrätt forskning, men båda har gedigna material och metodik för sammanställning. De resulterar i viktiga analyser av frågor om tjejers kriminalitet, missbruk och utsatthet.

Vi kan inte längre skylla på att det inte finns några underlag att läsa eller sprida eller basera metodik på. Det är ingen uppsjö av helt ny kunskap, men helt klart ett starkt positivt bidrag kring tjejers kriminalitet, missbruk och ett tydligt belysande av de brister hos de rättsvårdande myndigheterna och samhället i stort som vi till viss del redan kände till, men som vi nu kan bidra till att sluta reproducera.

Mia-Maria Magnusson

Griselda Blanco

– narkotikadrottningen från Medellín

Genom historien har de största narkotikahandlarna och kartelledarna varit män. Med ett känt undantag, Griselda Blanco, även känd som ”La Madrina”, ”Den svarta änkan” och ”Gudmodern”, var en av de mest mytomspunna och fruktade aktörerna på den internationella narkotikahandeln.

Bakgrund

Griselda Blanco var en pionjär inom den colombianska kokainindustrin och spelade en avgörande roll i att etablera de kriminella nätverk som kom att dominera Miami under 1970- och 1980-talet. Trots att branschen traditionellt har varit mansdominerad, lyckades Blanco bygga upp ett imperium och blev en av världens mest inflytelserika och brutala knarkkungar.

Hon föddes 15 februari 1943 i Cartagena, Colombia, ett land präglad av fattigdom och politisk oro. Hon växte upp i ett fattigt kvarter i Medellín, och redan som barn kom hon i kontakt med kriminalitet. Myten påstår att hennes första brott, ett kidnappingsförsök, skedde när hon bara var nio år gammal. Den tidiga kontakten med den kriminella världen blev startskottet på en livslång bana av våld, brott och droghandel.

Etablerade sig i USA

Under 1970-talet flyttade Blanco till USA, där hon bosatte sig i Queens, New York. Där började hon smuggla in kokain från Colombia. Hennes verksamhet växte snabbt tack vare hennes innovativa metoder och hänsynslöshet. Hon var bland de första att använda sig av kvinnliga smugglare som gömde kokain i underkläderna, i barnvagnar och på andra oväntade platser, vilket gjorde det svårare för polis och tull att avslöja henne. Med tiden flyttade hon verksamheten till Miami, där kokainhandeln exploderade och staden förvandlades till ett epicentrum för narkotikabrottslighet.

Våld och hot i Miami

I Miami blev Griselda Blanco snabbt känd som en orädd och strategisk ledare. Hon byggde upp ett nätverk som utmärkte sig för sin brutalitet och effektivitet, där våld och hot hörde till vardagen. Blanco spelade en nyckelroll under den så kallade ”Cocaine Cowboys”-eran, en tid då narkotikakriget mellan rivaliserande karteller gjorde Miami till en av världens mest våldsamma städer under 1980-talet.

Griselda styrde sin organisation med järnhand och tvekade aldrig att vidta drastiska åtgärder mot både konkurrenter och kanske främst mot personer som hon ansåg ha svikit henne. 1985 greps till slut Blanco i sitt hem av DEA-agenter. Hon åtalades för att ha tillverkat, importerat och distribuerat kokain. En domstol i New York dömde henne till 15 års fängelse.

Griselda blev skjuten av en sicario.

Döms för mord

Medan Blanco avtjänade sitt straff för narkotikabrott åtalades hon även för tre fall av mord, något som misstänks vara en bråkdel av alla mord hon beordrade. Åklagaren gjorde en uppgörelse med en av Blancos mest betrodda lönnmördare, Jorge Ayala, som gick med på att vittna om att Blanco hade beordrat honom att utföra mordet. Utredningen och efterföljande rättegång blev dock något av ett fiasko då det avslöjades att Griselda Blanco hade haft telefonsex med två sekreterare anställda på åklagarnas kontor. Efter en lång tid, 1998, erkände Blanco sig till slut skyldig till tre fall av mord av andra graden och dömdes till 20 års fängelse.

Våldsamt slut

2004 frigavs Griselda Blanco från fängelset i USA, främst på grund av sin dåliga hälsa. Hon blev omedelbart deporterad tillbaka till Colombia. Utåt sett påstod hon att hon blivit pånyttfödd och frälst vid återkomsten till Colombia. Hon påstod att hon lämnat sitt gamla liv bakom sig. Men det fanns gott om tecken på att detta inte riktigt stämde. Troligen föll hon ganska snabbt tillbaka i den gamla verksamheten. Bedömare menade att Griselda Blanco fortsatte sin kokainhandel med hjälp av sin yngste son Michael Corleone Blanco.

I september 2012 var Blanco och hennes gravida svärdotter på väg till en lokal slaktarbutik i Medellín. När de var utanför butiken kom en sicario på motorcykel och sköt henne två gånger i huvudet. Blanco dog omedelbart. Många menar att tillvägagångssättet inte var någon tillfällighet. Det var nämligen den typen av tillvägagångssätt vid mord som var Blancos egen favoritmetod.

Lennart Karlsson

Skuldsatta

Pressade och utnyttjade kvinnor i båda ändarna av en narkotikatransport. Är detta sanningen, delar av sanningen eller en återkommande förklaringsmodell?

I början av juni förra året kör, vad vi får anta, en intet ont anande ung kvinna från Stockholm i bil, via Uppsala och vidare norrut. Vad hon inte vet är att spanare snart kommer följa efter i sina bilar. I Jämtland ansluter även en polishelikopter i spaningståget.

I Brunflo väntar en annan ung kvinna i sin bil. Mötet som sker på en grusad avfartsväg inträffar strax efter lunchtid och det dokumenteras med hjälp av helikopterns videoutrustning. Spaningen mot de båda kvinnorna fortsätter. Östersundskvinnan har bara timmar kvar i frihet, medan kvinnan från Stockholm kommer att vara lyckligt ovetande om vad som väntar i ännu någon månad.

Kurirens berättelse

I augusti hämtas kuriren in och delges misstanke om grovt narkotikabrott genom att transporterat 483 gram kokain till Brunflo. Hon förnekar initialt brott, men redan dagen efter lämnar hon en berättelse. Kuriren, vi kallar henne Ronja, uppger att hon sedan försommaren pressats på pengar. En person har velat att Ronja ska sälja droger åt honom, men när hon i stället för att sälja drogerna gjort sig av med dem i skogen utanför Sollentuna börjar mannen pressa henne på pengar. Hon pressas att betala 45 000 kronor, vilket hon har svårt att lösa, och när den som pressar henne tar upp hennes familj börjar hon känna stress. Ronja säger att hon nu istället får möjligheten att utföra ett uppdrag, att hämta en påse som hon absolut

inte får kontrollera, på en adress i Uppsala och sedan åka för att leverera den. Ronja säger att hon skulle få 4 600 kronor för jobbet och hon kunde inte tänka sig att det var någon jättemängd. Ronja berättar också att hon även hämtar en matlåda innehållande pengar från en kille utanför en restaurang i Östersund innan hon återvänder hemåt, vilket stämmer med spanarnas iakttagelser.

I kommande förhör fortsätter Ronja att medverka, hon informeras om reglerna kring strafflindring och lämnar en stor mängd uppgifter om hur och var hon hämtade narkotikan, om hur hon fick uppdraget och vilka instruktioner hon mottagit. Ronja berättar om hot hon säger sig ha utsatts för. Hot där man bland annat ska ha pratat om att spränga hennes port eller att ge sig på hennes familj. I tingsrätten står Ronja fast vid sin historia och om orsakerna, till att Ronja en gång hamnade i en situation när en man bad henne sälja narkotika, blir inte mycket mer sagt.

Mottagarens berättelse

Jämtlandskvinnan, vi kallar henne Esmeralda, erkänner omedelbart i sitt första förhör det som läggs henne till last och berättar att det hon gjort är den slutgiltiga konsekvensen av att hon inte längre klarar av att betala tillbaka på en skuld som hon ådragit sig. Esmeralda är våldsamt ångerfull och ledsen i det inledande förhöret. Hon vill för det första göra det fullkomligt klart att hennes pojkvän, som greps tillsammans med henne, är oskyldig och att han inte haft någon vetskap om vad hon gjort samt att han är hennes stöd i tillvaron och den som fått henne att vända sitt liv. Esmeralda berättar om ett eskalerande dåligt mående och en depression under skolorn, hur hon börjat ta droger och att hon dragit på sig skulder uppåt 20 000 kronor som en följd av sitt missbruk.

Esmeralda förklarar att hon nästan har lyckats bryta med drogerna, skaffa sig ett arbete och det enda hon nu egentligen vill är att bli av med skulden och kunna leva ett liv utan droger och kriminalitet. Esmeralda säger att de personer hon varit skyldig pengar inte nöjt sig med svaret att hon inte kan betala mer, utan blivit alltmer hotfulla i tonen. Man har börjat prata om Esmeraldas mamma, nämnt henne vid namn och pratat om var hon bor. Esmeralda säger att hon varit jätterädd, att hon inte har vetat vad hon ska ta sig till. Hon kunde inte låta något hända sin mamman, som alltid ställt upp för Esmeralda, och som haft det tufft då Esmeraldas pappa haft alkoholproblem.

I de följande förhören är Esmeralda, i likhet med Ronja, medgörlig och berättar detaljrikt och ingående om vad hon gjort, hur hon haft kontakt med sina uppdragsgivare och annat hon vet och insett. Även Esmeralda får upplysningar om reglerna kring strafflindring förklarade för sig. I något av de sista förhören får Esmeralda frågan om det är något hon själv vill framföra. Esmeralda svarar då att hon inte visste vad hon skulle göra, att hon hade panik, att hon var rädd och att hon kände att hon var tvungen.

I Jämtland spanar även en polishelikopter.

Leverans av narkotika till Östersund.

Utredningen

Med hjälp av den spaning som gjordes den aktuella dagen, uppgifter från Ronja och Esmeralda, information från deras mobiltelefoner och bidrag från kollegorna i Uppsala kan utredarna i Östersund lägga ett pussel som ger följande bild:

Ett drygt halvt kilo kokain anträffas.

Ronja har på morgonen lämnat sitt hem och kört till en plats i Uppsala där hon träffar en man och får den påse hon ska leverera. Ronja kör till Brunflo där hon träffar Esmeralda och överlämnar påsen varefter hon kör in till Östersund. Ronja väntar i bilen tills en man kommer gående med en matpåse från en restaurang. I påsen finns en frigolitlåda som innehåller en större summa pengar.

Efter att ha mottagit pengarna återvänder Ronja till Uppsala där hon möter upp samma man som på morgonen och lämnar över pengarna till honom. Mannen i Uppsala får redan dagen efter besök av polisen då det från regionledningscentralen gått ut ett jobb om cannabisrök i ett trapphus. I samband med den husrannsakan som blir följden av denna utryckning påträffas såväl en stor mängd kontanter som drygt ett halvt kilo kokain.

Utredarna lyckas visa att Uppsalamannen är den som Ronja träffat vid två tillfällen varvid även han kommer att åtalas för Jämtlandsresan. I Östersund lyckas man slutligen med att knyta den man som lämnade över pengarna till Ronja till ett användarnamn som "styrt" Esmeraldas förehavanden i Brunflo den dagen. Mannen namnges även av Esmeralda och han gör under utredningen vissa medgivanden i sak även om han nekar till att vara beställare av narkotikan.

Domen

När tingsrättens dom faller i början av oktober döms beställaren i Östersund till fyra och ett halv års fängelse, medan Uppsalamannen får fem år. Esmeralda får två års fängelse medan Ronja får två år och två månader, de två "extra" månaderna på grund av att man undanröjer en tidigare skyddstillsyn som hon dömts till efter ett narkotikabrott.

Forts. på sid. 20

Forts. fr. sid. 19

Tingsrätten lägger stor vikt vid att Ronja och Esmeralda medverkat i utredningen, av såväl sin egen som andras brottslighet, och menar att rättsreglerna därmed medger straffreduktion. Tingsrätten menar att de båda kvinnornas brottslighet borde rendera tre år och sex månaders fängelse, men att det alltså finns ett stort utrymme att utdöma lägre straff. Man påpekar också särskilt den risk för hot och repressalier som de båda kvinnorna riskerar att få leva med, till följd av sin medverkan i utredningen.

Flickor i kriminella nätverk

I Brå-rapporten *Flickor och kvinnor i kriminella nätverk* dras slutsatsen att det finns skäl att prioritera och utveckla myndigheternas metoder för att öka upptäckten innan och efter det att tjejer involverats i kriminella nätverk. Man betonar även att kunskap om olika villkor och normer om kön i kriminella miljöer kan vara centralt både för att identifiera tjejerna, och för att kunna bedöma deras betydelse inom nätverken och deras behov av insatser. Rapporten pekar på att polisen i sitt arbete med profilering har ett stort fokus på pojkar och unga män, vilket gör att tjejerna blir attraktivare som arbetskraft. I realiteten kan alltså brister i polisens metoder hjälper till att exploatera tjejer som arbetskraft.

Rapporten listar tre områden där tjejer återkommer som brottsmisstänkta. Det vanligaste är tillfälliga insatser med eller utan betalning, exempelvis att förvara ett vapen eller liknade. Tvåa på listan är att tjejerna har ett fast jobb över tid, till exempel med att transportera narkotika. På tredje plats finns den självständiga verksamheten, vilket kan vara narkotikaförsäljning för nätverkets räkning.

Enligt författarna, av rapporten, är kärleks- eller vänskapsrelationer en vanlig väg in i nätverkskriminaliteten, till skillnad från unga män som värvas som unga och "gör karriär" inom nätverken. Men man pekar också på andra saker som till exempel föräldrars missbruksproblem, egen psykisk ohälsa, skolmisslyckanden och diagnoser. Vissa söker sig till de kriminella miljöerna för att få tillgång till narkotika eller för att tjäna pengar medan andra vuxit upp med killkompisar och familjemedlemmar som begått brott. Det sammantagna resultatet tyder på att sociala relationer och en tidig normalisering av kriminalitet ofta är tjejers väg in i dessa miljöer.

Något som gnager

Det som slår mig när jag läser Brås rapport är att jag i dessa slutsatser känner igen en del av det som Ronja och Esmeralda berättat i sina förhör och vid rättegången från ärendet i Östersund. Orsakerna, händelsekedjan, den känns bekant. Troligen är det från förhör jag själv hållit, uttalanden vid rättegångar och samtal med brottsmisstänkta som gnager i bakhuvudet.

Brås rapport bygger på djupintervjuer, det vill säga tjejernas egna berättelser om vad som hänt och vad som fört dem in på brottets bana.

I Östersundsfallet får de båda kvinnorna en betydande strafflindring, men det är inte frågan om någon "rosa lagbok" eller särbehandling, det är som tidigare redogjorts ett resultatet av deras medverkan i utredningen.

Men något kring hur de båda kvinnorna bär fram påtryckningarna och skulderna, som orsaken till det inträffade, får mig

Narkotika och pengar transporteras på vägarna.

att fundera på om det finns en skillnad i hur killar och tjejer lägger fram orsaken till sitt handlande. Jag bär även med mig en passage ur domen mot Esmeralda där tingsrätten skriver: "Det saknas enligt tingsrätten anledning att betvivla att orsaken till att hon utförde brottet var att hon var rädd för att hennes familj skulle komma att råka illa ut."

Skillnad i sättet man berättar?

Det visar sig, som jag kanske misstänkte, att mycket av forskningen på området kring hur man förklarar eller bortförklarar sina brottsliga gärningar bygger på hur män berättat om sina brott. Jag blir därför glad när jag hittar en kandidatuppsats från Sociologiska institutet vid Lunds universitet från våren 2025 som tagit sig an mina något diffusa frågeställningar på ett något mer vetenskapligt sätt.

Gröna gumor och bläögda kvinnor: En studie om svensk gängkriminalitet och kvinnliga neutraliseringstekniker, är författad av Maria Kubista och Katja Leuhusen. Studien pekar ut intressanta faktorer som, liksom Brås påpekanden, kan vara viktiga för myndigheter och samhället i stort att ta hänsyn i bemötandet av denna växande grupp, det vill säga kvinnor som begår brott i nätverksmiljö.

Neutraliseringsstrategier

Författarna har analyserat misstankeförhör med kvinnor från rättegångar där gängmål avhandlats, man har fokuserat på så kallade neutraliseringstekniker och hur dessa framförs av de åtalade kvinnorna.

Neutraliseringstekniker handlar något förenklat om att den som begår brott i grunden delar de dominerande moraliska värderingarna i samhället, men att man tillfälligt neutraliserar dessa genom att använda försvarsmekanismer för att på så sätt kunna agera avvikande utan att se sig själva som kriminell.

Neutraliseringsteknikerna är i korthet:

- Förnekande av ansvar, olyckliga omständigheter, yttre faktorer, man är ett offer för situationen, för omständigheter eller påverkad av sin omgivning.
- Förnekande av skada. En bedömning av hur stor skada som orsakats, beteendet är normalt sett felaktigt, men det var okey i just det här fallet eftersom ingen egentlig skada uppstod.
- Förnekande av offer. Vidgår handling, men ifrågasätter om den drabbade verkligen är ett offer. Vanligt vid hämnd eller vid t.ex. stölder från arbetet.
- Fördömande av fördömnarna. Att avleda uppmärksamhet från sina egna handlingar genom att ifrågasätta motiv eller moral hos den som kritiserar.
- Högre lojalitet. Rättfärdigande av handlande genom att hänvisa till lojalitet mot part som har större moraliskt värde. Vänskap, familj, relationer. Man förnekar inte normens giltighet, utan framhäver en viktigare norm.

Syftet med Kubistas och Leuhusens studie var att jämföra sina resultat med tidigare forskning kring mäns användning av neutraliseringstekniker, inte för att för den skull göra direkta jämförelser mellan könen, utan för att synliggöra möjliga skillnader i uttryck och strategier.

Slutsatser och möjliga lärdomar

Kubista och Leuhusens analys är att kvinnor ofta framställer sig som vilseledda, ovetande eller pressade av omständigheter utanför deras kontroll. Det är vanligt med förklaringar kring omsorg för närstående och egen rädsla samtidigt som man vill tona ner avsikt att skada.

Det är enligt analysen vanligt att kvinnor framställer sig som naiva eller ovetande, till exempel genom att inte säga sig ha förstått vad de transporterar eller allvaret i sin egen inblandning. Kvinnorna i studien framhåller ofta sin vilja att vara laglydig och att man saknar tidigare koppling till kriminalitet samt att man utnyttjats eller rekryterats av manliga kriminella. Att förskjuta ansvaret mot en man, oavsett om det rör sig om en pojkvän, en kriminell ledargestalt eller andra män är enligt författarna ett genomgående mönster.

Just att förskjuta skulden mot det andra könet, i det här fallet genom att framställa sig själva som offer för manliga aktörers inflytande är också en av de saker som kan ses som könsspecifikt. I övrigt konstateras att de neutraliseringstekniker som kvinnor använder i vissa fall kan användas av män även om de då formuleras annorlunda.

Kubista och Leuhusen konkluderar att deras studie har kriminologisk och akademisk betydelse, men att kunskapen även kan användas för att förstå hur man kan arbeta med att bryta ner de aktuella förklaringsmodellerna. Man betonar vikten av att förstå att (bort)förklaringar inte bara är individuella strategier, eller tekniker, utan att det också i hög grad är en del av samhälleliga genusstrukturer och fördomar.

Strukturerna erbjuder inte bara ursäktsmöjligheter, som kan göra det lättare att stanna kvar i kriminella miljöer, utan påverkar också bemötande från rättsväsendet och samhället i övrigt. Fördomar och stereotypa föreställningar baserat på kön riskerar att påverka hur kvinnors kriminalitet förstås, tolkas och bedöms. Författarna lämnar oss med slutklämmen. ”Med

Ladda ner och läs rapporten här:
<https://lup.lub.lu.se/student-papers/record/9203353/file/9203511.pdf>

andra ord är problemet med gröna gummor och blåögda kvinnor inte enbart ett problem som drabbar, och i viss mån utnyttjats av de gängkriminella själva. Det är också ett problem som drabbar samhället i stort. Både de och vi är de blåögda.”

Vart vill jag komma?

Vad har då Brås rapport och Kubistas och Leuhusens kandidatuppsats med Ronja och Esmeralda att göra? Försöker jag påskina att det inte är sant, att hot, påtryckningar och förälskelse inte finns och på så sätt inte kan leda kvinnor in i kriminalitet? Absolut inte, det kan nog både vara sant och förekommande. Men vad både rapporten och uppsatsen poängterar är vikten av kunskap och vidare forskning. Att bara fortsätta som vanligt, med samma gamla förhållningssätt och med samma strategier, trots en växande andel kvinnor som begår brott i nätverksmiljö, är troligen en dålig idé.

Myndigheter, skola och samhället måste ta sig an den nya verkligheten med öppna ögon för att kunna upptäcka och förstå, men kanske framför allt för att kunna hjälpa. Det finns en sak i Brås rapport som inger hopp. Kvinnor verkar ha lättare att lämna gängen. Kan vi som samhälle identifiera, men framför allt förstå dessa tjejers bevekelsegrunder så kanske vi kan stötta och stödja och slippa en utveckling där tjejernas staplar i statistiken blir ännu högre än de redan är.

Emil Lundberg. Sundsvall

När gärningspersonen inte passar mallen

Kvinnliga utförare, mordförberedelser och professionell prövning i ett ärende från Örebro

I nom rättsväsendet lever fortfarande föreställningar om hur grovt våld ser ut och vilka som begår det. Trots ökad kunskap och erfarenhet förknippas organiserat våld ofta med unga män i etablerade nätverksstrukturer. När gärningspersonen är ung, kvinna och samtidigt initialt framstår som offer sätts dessa föreställningar på prov. Ärendet från Örebro visar inte bara hur snabbt roller kan förskjutas, utan också hur djupt rotade föreställningar om kön, skuld och sårbarhet riskerar att påverka både initiala bedömningar och långsiktiga utredningsstrategier. När gärningspersonen inte passar mallen prövas inte bara metoder, utan även den professionella självbilden hos dem som utreder.

Ett ärende som förändrade karaktär

Händelserna tog sin början i Örebro och bedömdes inledningsvis som ett grovt våldsbrott. Två personer färdades på en elsparkcykel när de blev påkörda av en bil. En av dem drogs in i bilen som därefter lämnade platsen. Kort senare inkom samtal om en kraftig smäll i ett skogsområde. Polis anträffade där en ung kvinna delvis avklädd och utsatt för kraftigt våld. Hon fördes till sjukhus och lämnade senare staden.

Kvinnan betraktades initialt som målsägande i grov misshandel och människorov. Parallellt började dock en annan bild växa fram. Underrättelser och tekniska fynd pekade mot att händelsen var en del av ett planerat våldsuppdrag kopplat till en pågående nätverkskonflikt. I detta tidiga skede fanns inget som tydde på att kvinnan själv skulle vara delaktig i något brottsligt. Tvärtom präglades insatsen av ett tydligt fokus på skydd, vård och stöd, vilket ytterligare förstärkte kontrasten när utredningen senare tog en helt annan riktning.

Nätverkskonflikten i Varberga och Oxhagen

Utredningen visade att motsättningar mellan kriminella grupperingar i Varberga och Oxhagen låg till grund för planeringen. Förberedelserna följde ett tillvägagångssätt som blivit allt vanligare i gängmiljöer. Tillfälliga lägenheter användes för vapenförvaring och ombyte. Anonyma kommunikationsmedel nyttjades och unga utförare rekryterades för genomförandet.

Den unga kvinnan, här kallad Anna G., hade tillsammans med en manlig medgärningsperson färdats på elsparkcykel mot Oxhagen. Båda var maskerade och klädda i mörka kläder. En

Ärendet började med att två personer, som färdades på en elsparkcykel, blev påkörda av en bil.
Bild: Framtagen via ChatGPT

pistol, som senare anträffades på den plats dit hon transporterades efter händelsen, bedömdes ha funnits med under färden.

Från målsägande till misstänkt

Skiftet från offer till misstänkt blev tydligt när utredningen kunde visa att Anna G. vistats i en lägenhet där vapen, kläder och annan utrustning för morduppdraget förvarats. Även om det inte kunde fastställas vem som fysiskt burit vapnet slog domstolen fast att hon haft kännedom om dess existens och syfte. Hon bedömdes därmed ha haft uppsåt att delta i och främja ett mord.

Polisen sökte i ett skogsområde och anträffade en ung kvinna delvis avklädd och utsatt för kraftigt våld.

Bild: Trygve – stock.adobe.com

Under hela förundersökningen förnekade hon brott och uppgav att vistelsen i Örebro varit privat. Hennes berättelse bedömdes dock som knapphändig, motsägelsefull och i flera delar direkt osannolik i ljuset av den samlade bevisningen.

Förhörssituationen och den mänskliga prövningen

Brottsutredaren som arbetade med ärendet hade rollen som både handläggare och förhørsledare. Totalt genomfördes ett stort antal förhör med de två unga misstänkta. Den kvinnliga gärningspersonen var arton år gammal och saknade lokal förankring. För utredaren blev detta snabbt mer än ett juridiskt komplext ärende.

Utredaren beskriver förhörssituationen som omtumlande. Den misstänkta var i samma ålder som hans egna barn. Allt eftersom utredningen fortskred framkom dessutom att hon var gravid med tvillingar. Beskedet förändrade dynamiken i rummet. Yrkesrollen behövde samexistera med stark medmänsklig känsla utan att denna fick påverka bedömningarna.

”

Att stå stadigt i professionaliteten blev i sig en del av uppdraget.

Tankar väcktes som krävde aktiv bearbetning. Föreställningar om egna barn, ansvar och framtid. Samtidigt satt en ung kvinna häktad misstänkt för förberedelse till mord. Att stå stadigt i professionaliteten blev i sig en del av uppdraget.

Denna typ av inre konflikt är sällan synlig i förundersökningsmaterial eller domskäl, men utgör en central del av det professionella polisarbete som bedrivs i ärenden med unga misstänkta. Förmågan att identifiera och hantera egna emotionella reaktioner är i dessa situationer lika avgörande som juridisk och taktisk kompetens.

Graviditeten som psykologisk brytpunkt

När graviditeten blev känd uppstod ett av ärendets mest avgörande ögonblick. Förhørsledaren beskriver det som både absurt och djupt berörande. Att som polis vara den person som får ta

Utredaren i ärendet beskriver förhörssituationen som omtumlande.

När graviditeten blev känd uppstod ett av ärendets mest avgörande ögonblick.

emot ett sådant besked i ett förhörssrum vittnar om den isolering som frihetsberövandet innebär.

Graviditeten blev också en psykologisk vändpunkt. Inicialt präglades Anna G. av känslökyla och total förnekelse. Rationalisering fungerade som en försvarsmekanism för att hålla konsekvenserna på avstånd. När graviditeten blev verklig och när bevisningen samtidigt presenterades blev framtiden konkret. Insikten om att barnen sannolikt skulle omhändertas efter födseln gjorde det allt svårare att upprätthålla den tidigare hållningen.

Förhørsledaren beskriver hur samtalen gradvis förändrades. Inte genom dramatiska utbrott utan genom små förskjutningar i ton, blick och resonemang. Verkligheten började komma i kapp.

Den kvinnliga gärningspersonens roll i våldsuppdraget

Örebro tingsrätt konstaterar i sin dom att Anna G. inte haft en perifer eller passiv roll. Hon har deltagit operativt i ett våldsuppdrag som varit nära att fullbordas. Genom sin närvaro i planeringsmiljön, sin färd mot brottsplatsen och sin kännedom om vapnet bedöms hon ha varit en integrerad del av den gemensamma brottsplanen.

Domen utmanar fortfarande levande föreställningar om kön och brottslighet. Kvinnor beskrivs ofta som lojala följeslagare eller påverkade av män i sin närhet. Detta mål visar i stället hur unga kvinnor kan vara fullt aktiva aktörer i grovt våld.

Rekrytering av unga kvinnor till grovt våld

Målet ger en tydlig bild av hur unga kvinnor kan rekryteras till våldsuppdrag i gängmiljöer. Att använda kvinnliga utförare kan innebära taktiska fördelar. De väcker ibland mindre misstanke och kan röra sig friare i vardagliga miljöer.

I detta fall indikerar Anna G:s roll ett tydligt förtroende från uppdragsgivare. Rekryteringen riskerar att normalisera extremt våld i grupper där gränsen mellan vardagsliv och grov kriminalitet suddas ut. För polis och förebyggande aktörer är detta en viktig signal.

Åklagarens kommentar

I samband med arbetet med artikeln har åklagaren i ärendet

intervjuats och ger sin bild av den utveckling som målet från Örebro illustrerar. Enligt åklagaren visar ärendet tydligt att kvinnor och män i dag i allt högre grad kan ha likartade och jämförbara roller i utförandet av grova våldsbrott.

Där kvinnor tidigare ofta förekommit i mer perifera funktioner, exempelvis som lagerhållare eller i andra stödjande roller, kan nu en tydlig rollförskjutning identifieras. Kvinnor intar i ökande utsträckning centrala och operativa positioner som utförare av grovt våld. Detta ställer ökade krav på rättsväsendet att utmana invanda föreställningar om vem som kan vara gärningsperson och att konsekvent pröva varje ärende utan förutfattade antaganden.

När brottsupplägget bygger på att lura systemet

Åklagaren bedömer att förändringen i brottsuppläggen till stor del är strategiskt driven av de som organiserar brottsligheten. Genom att använda gärningspersoner som avviker från den förväntade mallen skapas upplägg som är svårare att upptäcka, både för motståndare och för rättsväsendet.

En atypisk gärningsperson, såsom en ung kvinna, kan ofta röra sig friare och komma närmare den tilltänkta måltavlan än någon som uppfattas som en traditionell utförare. Samtidigt speglar utvecklingen en bredare trend där grovt våld allt oftare betraktas som en kalkylerad handling och i praktiken som en ekonomisk transaktion.

För den som utreder brott ställer detta ökade krav på helhetsyn, analytisk disciplin och metodisk noggrannhet. Det är genom systematisk värdering av bevis och medvetenhet om dessa förändrade mönster som rättsväsendet kan identifiera trender och lagföra individer som begår denna typ av hänsynslösa brott.

Bevisning och domstolens bedömning

Bevisningen bestod bland annat av övervakningsfilmer som visade två maskerade personer färdas tillsammans mot Oxhagen, fynd av pistol på plats dit hon transporterats, koppling till lägenheten där mordförberedelserna ägt rum samt teknisk och visuell bevisning som motsade hennes egna uppgifter.

Tingsrätten bedömde att förberedelserna varit långt framskridna och nära försöksstadiet. Att mordet inte fullbordades berodde inte på frivilligt avbrytande utan på att planerna omkullkastades i samband med trafikolyckan. Anna G. dömdes därför för förberedelse till mord begånget tillsammans och i samförstånd med andra. Hovrätten skärpte senare straffet till sju år och sex månaders fängelse.

Avslutande reflektion

Ärendet från Örebro väcker centrala frågor för rättsväsendet. Hur tidigt identifieras kvinnors roller i våldsamma nätverk. Hur påverkar könsstereotyper underrättelsearbete, riskbedömningar och förhörssituationer. Och hur bibehålls objektiviteten när den misstänkta väcker stark mänsklig igenkänning.

För utredaren har ärendet blivit en påminnelse om yrkets komplexitet. Att arbeta med grov brottslighet handlar inte enbart om juridik och metod utan också om ständig själv-rannsakan. Förhoppningen är att läsaren tar med sig vikten av nyfikenhet, professionell närvaro och modet att se bortom den första bilden. Det är ofta där den verkliga sanningen börjar träda fram.

Alexander Masson, Örebro

Om utvidgade möjligheter till näringsförbud

Nu har vi lagt ett år bakom oss och ska skapa ett nytt spännande år då vi hoppas kunna bidra till att öka rättssäkerheten och rättstryggheten i vårt land. Året som vi lämnat bakom oss har tyvärr inneburit fortsatta sprängningar och spänningar mellan nätverkskriminella, och som även drabbat tredje man. Under 2026 kommer rättsväsendet att få fler verktyg av lagstiftaren, som är tänkt att försvåra för de nätverkskriminella. En av de nya möjligheterna är ett utvidgat användningsområde för möjligheten att meddela näringsförbud.

Sedan många år har bestämmelsen om näringsförbud funnits och utgjort en möjlighet att förhindra att personer som grovt åsidosatt sina skyldigheter i en näringsverksamhet och som på ett allvarligt sätt missbrukat den grundlagsskyddade näringsfriheten, att fortsätta med detta. Det har ansetts som en ingripande åtgärd och skulle bara beröra den som agerat på ett kvalificerat illojalt sätt. Förutsättningarna var att den som grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet och därvid gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa ska meddelas näringsförbud, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt. För näringsförbud krävdes att brottsligheten har **begåtts i den näringsverksamhet** som personen har anknytning till och anknytningen ska ha funnits när brottsligheten begicks.

I den nya propositionen (Prop. 2024/25:201) om Utvidgade möjligheter att meddela näringsförbud på grund av brott, har regeringen lyft fram utvecklingen av den omfattande kriminella ekonomin. Den organiserade och systematiska brottsligheten är ett stort samhällsproblem som uppskattats omsätta cirka 100–150 miljarder kronor varje år.

Många grova brott begås idag i samarbete mellan kriminella personer, och ekonomisk vinning är en av de viktigaste drivkrafterna. Den brottslighet som vuxit fram utgör ett hot mot våra välfärdssystem, mot näringslivet och i förlängningen mot hela vårt samhälle. Regeringen beskriver att när företag används som brottsverktyg går samhället miste om betydande skatteintäkter och drabbas av stora ekonomiska förluster. Det innebär också att hederliga näringsidkare riskerar att slås ut, eftersom de tvingas konkurrera med aktörer som inte följer lagar och regler. De oseriösa aktörerna skadar förtroendet för företag i stort och tilliten till samhällssystemet. Brottsligheten drabbar även enskilda, inte minst de personer som får arbeta under dåliga arbetsvillkor i oseriösa företag eller som utsätts för människoexploatering.

Även om narkotikabrott är en stor inkomstkälla för de kriminella, kan de idag ha större vinster i en affärsverksamhet som kan framstå som laglig än från själva narkotikahandlingen. Med den här bakgrunden och insikten har de nya reglerna om näringsförbud tagits fram för att kun-

na tillämpas vid organiserad och systematisk brottslighet.

Den nya regleringen om näringsförbud omfattar den som har gjort sig skyldig till organiserad eller systematisk brottslighet, och det **oavsett** om personen bedrev eller hade anknytning till näringsverksamhet vid tillfället. Precis som tidigare finns ett krav på att det är påkallat från allmän synpunkt, och det anses det vara om det handlar om brott med ett straffminimum på sex månaders fängelse. Det är således en presumtion att det då ska meddelas näringsförbud, men det kan finnas särskilda skäl som kan tala emot näringsförbud som t.ex. att det har gått lång tid sedan brottet begicks och de personliga förhållandena har förbättrats på ett sådant sätt att ett näringsförbud skulle framstå som alltför ingripande.

Näringsförbud ska meddelas för en tid av lägst tre och högst femton år, istället för tidigare högst tio år. Det är åklagare, i samverkan med utredarna, som tidigt i en förundersökning ska väcka fråga om den misstänkta brottsligheten är av den karaktären att den aktualiserar frågan om näringsförbud. I sådana fall ska frågan utredas och den misstänkte underrättas och få möjlighet att ange sin inställning till ett eventuellt näringsförbud. Underrättelsen och den misstänktes inställning bör dokumenteras och framgå av förundersökningsprotokollet.

När åtal väcks framställs även yrkandet om näringsförbud och längden på det önskade förbudet ska anges. Oftast bör även ett yrkande om ett tillfälligt näringsförbud framställas, så den åtalade inte kan fortsätta bedriva näringsverksamhet i avvaktan på domstolens prövning av åtalet.

Tillsynen över att meddelade näringsförbud följs utövas precis som tidigare av Kronofogdemyndigheten (KFM) och deras förutsättningar har förbättrats genom att de får möjlighet att genomföra det viktiga inledande samtalet via video. Det är i det samtalet som KFM ska säkerställa att den som meddelats förbudet har förstätt innebörden, och samtidigt bedöma risken för överträdelse av förbudet, vilket är straffbart i sig.

Dessa ändringar om näringsförbudets tillämpning trädde i kraft den 1 januari 2026 eftersom regeringen ansåg att det var bråttom med att införa denna nya möjlighet. Dock gäller det inte retroaktivt utan kan enbart tillämpas för brott som har begåtts efter ikraftträdandet.

Det ska bli intressant att se hur detta kommer att påverka den kriminella ekonomin och det hänger på oss som utreder detta att lyfta fram när det ska meddelas näringsförbud.

Lena Medelius
*Riksenheten mot internationell
och organiserad brottslighet,
Göteborg*

Syntetiskt testosteron

– livselixiret som nu uppnått 90-årsaldern

Testosteron är modersubstansen till anabola steroider, ämnen som blivit omdiskuterade som läkemedel, som dopingmedel och som illegala missbruksmedel under de senaste 90 åren. Testosteron och dess avkommor anabola steroider tycks bara bli allt populärare med åren.

Det manliga könshormonet testosteron introducerades i syntetisk form 1935. Detta livselixir, som har såväl anabola (vävnadsuppbyggande) som androgena (viriliserande) effekter, började lanseras till män som förnygrande medicin som stimulerade den sexuella lusten och förmågan och dessutom hade prestationshöjande och muskeluppbyggande effekter. Inom några år skapades en lukrativ marknad för dundermedicinen testosteron, som är kroppens egen anabola steroid. Men efterhand kom rapporter om att de androgena bieffekterna av testosteron var både besvärande och allvarliga. Industrin började då forska fram varianter (derivat) av testosteron som enbart skulle ge de positiva anabola effekterna som bygger upp kroppen och ökar prestationen och välmäendet. Ett 50-tal sådana testosteronderivat, s.k. anabola steroider, framställdes under 1950- och 60-talet och de fick benämningar som t.ex. metandienon, trenbolon, nandrolon, stanozolol m.fl. Men trots alla ansträngningar har man än idag inte lyckats utveckla något testosteronderivat med enbart anabola effekter utan alla har även de androgena egenskaperna i varierande grad. I dagligt tal sägen man anabola steroider, men den korrekta benämningen är anabola androgena steroider, som förkortas AAS.

Missbruk skapade en illegal marknad
AAS började redan på 1950-talet användas som ett populärt hjälpmedel inom bodybuilding. Men det var som dopingmedel inom idrotten som anabola steroider blev ett känt begrepp. AAS gav stora konkurrensfördelar och användes flitigt av många idrottsmän, inte sällan med tränares och läkares medverkan, efter-

som substanserna inte blev förbjudna förrän 1975. Då hade man lyckats utveckla metoder för att effektivt kunna testa misstänkt dopade idrottare. Den som då påvisades med att ha använt anabola steroider/testosteron eller något annat förbjudet dopingmedel, straffades för dopingförseelse och blev avstängd från att tävla under en viss tid. Förbudet gjorde att användningen av AAS inom idrotten minskade drastiskt, åtminstone på elitnivå där flest tester genomfördes.

Vid den här tiden, i början av 1980-talet, stod det klart att andra grupper i samhället i allt större utsträckning börjat använda testosteron och anabola steroider för att bygga upp en snyggare och mer muskulös kropp, förbättra sina sexuella prestationer eller öka välmäendet i största allmänhet. En ny och växande illegal marknad växte fram. AAS-preparat, som då enbart tillverkades av läkemedelsindustrin, kunde enkelt köpas på apotek i Östeuropa och i Medelhavsländerna och därefter smugglas till Sverige. Tullen gjorde allt fler beslag och ett av de större gjordes i Helsingborg 1988. En man ertappades när han försökte smuggla in cirka 20 kilo anabola steroider och andra läkemedel från södra Europa. Mannen erkände att han utförde ett kurirjobb åt en person i Göteborg. Båda

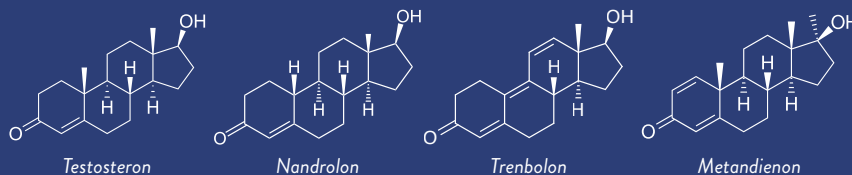
männen ingick i ett gäng som polisen haft under uppsikt en tid eftersom de misstänktes för omfattande kokainhantering. De hade under två år livnärt sig på införsel och försäljning av uppskattningsvis cirka 200 kilo anabola steroider och andra tillhörande preparat. Kammaråklagare Jim Björck, som ledde förundersökningen i Göteborg, kunde åtala männen för brott mot varusmuggningslagen, men eftersom anabola steroider på den tiden reglerades av läkemedelsförordningen var bl.a. innehav och bruk av preparaten inte straffbart. Försäljning var olagligt men straffen var emellertid så låga att de inte tillät polisen att använda tvångsåtgärder, som t.ex. husrannsakan, vid spaning och utredning. Jim Björck skrev då till regeringen och föreslog vissa lagändringsåtgärder som kriminaliserar innehav och bruk av läkemedel.

Dopingstämpeln förvillar

Regeringen hade vid denna tid fått signaler även från andra håll om ett ökande missbruk av anabola steroider i samhället, med spridning också bland ungdomar. En utredning tillsattes 1989 och i promemorian *Åtgärder mot doping (Ds 1989:60)* föreslog utredaren en särskild lag om förbud mot vissa medel med hormonell inverkan. Att det i huvudsak var

1§ 1) syntetiska anabola steroider 2) testosteron och dess derivat

- Testosteron och syntetiska kopior av det manliga könshormonet testosteron.
- Anabola (muskeluppbyggande) och androgena (förmanligande) effekter. (AAS)

Testosterons kemiska struktur i jämförelse med några av de vanligaste anabola steroiderna indikerar likheten mellan preparaten.

testosteron och övriga anabola steroider som avsågs var uppenbart.

Två år senare lade regeringen fram sitt lagförslag. Man hade nu börjat använda begreppet dopning för att beskriva AAS-missbruket i samhället och orden dopning och dopningsmedel förekom genomgående i lagtexten.

Den lag som så småningom beslutades av riksdagen och trädde i kraft den 1 juli 1992, fick rubriken *Lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel*, även kallad dopningslagen.

Lagen omfattar enligt definitionen i 1§ syntetiska anabola steroider och testosteron. Andra preparat, som förekommer mer sparsamt men som man ansåg bör regleras särskilt i sammanhanget, var tillväxthormon och kemiska medel som ökar kroppens egen produktion av främst testosteron eller tillväxthormon. Dessa AAS-preparat blev olagliga att inneha och bruka, framställa, förvärva i överlåtelsesyfte, försälja och överlåta, i likhet med förbudet mot narkotika. Den egentliga skillnaden är att straffsätserna för dopningsbrott är lägre.

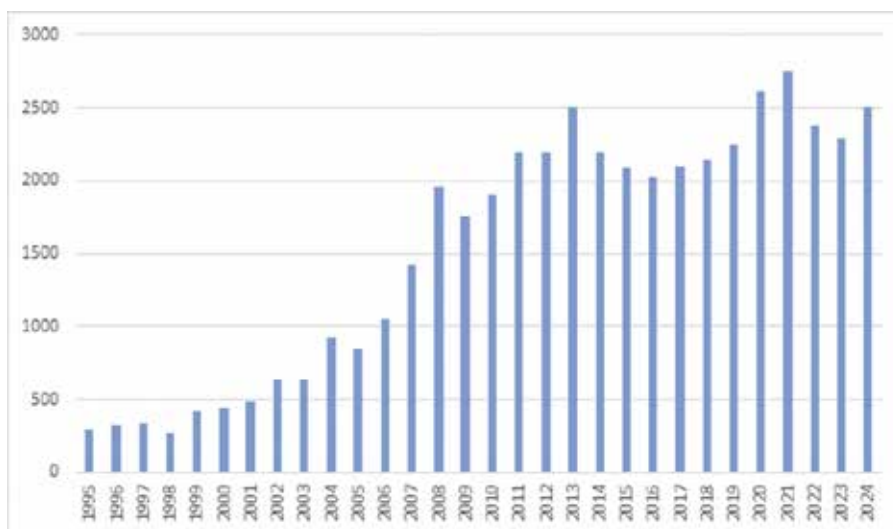
Några år efter lagens tillkomst avtog myndigheternas intresse efterhand och det beror sannolikt på den ”doping/dopning”-stämpel som klistrats på den illegala AAS-marknaden, som inte på något sätt är förknippad med idrottens dopingproblem. Det blir för den oinvidde svårt att veta vad som avses med doping/dopning. AAS-missbruket sågs och ses fortfarande av många främst som ett idrottsproblem, eftersom det inte uppmärksammas på samma sätt i samhället som narkotikabrottsligheten.

Extrem ökning av beslagsmängder

Efter millennieskiftet ökade den illegala AAS-marknaden konstant under drygt tio år. Antalet dopningsbrott ökade enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) från knappt 500 per år till en bra bit över 2 000 per år fram till 2011. Efter några år på den nivån har dopningsbrotten ökat ytterligare de senaste fem åren.

Under 2000-talet har AAS-handel via internet blivit dominerande och preparaten smugglas i allt högre grad in i landet i paketförsändelser och distribueras vidare med posten till den växande skaran köpare i Sverige.

En sammanställning av ett tiotal större AAS-ärenden som svensk polis utrett under 2024 och första halvan av 2025 indikerar att omsättningen av anabola steroider och de andra preparaten som omfattas av dopningslagen är rekordstor.

Antalet anmälda dopningsbrott de senaste 30 åren enligt statistik från Brå.

Den sammanlagda beslagsmängden av AAS-preparat i dessa tio ärenden uppgår till 16,5 miljoner enheter á 5 mg verksam substans och preparatbeslag på mer än en miljon enheter har gjorts i fem av fallen. Johan Ekström på Spaningssektionen i Göteborg har gjort sammanställningen och han menar att det är en extrem ökning mot tidigare år. Det kan bland annat bero på att området har prioriterats högre sedan ett par år och att fler poliser har utbildats om dopningsbrottsligheten.

Stort åldersspann på AAS-användare

Vilka är då användarna? I flera av de nämnda förundersökningarna framgår namn och adress på en hel del AAS-köpare. Bostadsorterna var ungefär lika fördelade mellan storstadsområden och små eller medelstora orter runt om i landet. De har gjort sina beställningar via öppna hemsidor på internet, kroppsbyggarforumet Hushboard eller Youtube. Undertecknad har sammanställt åldern på 120 köpare och de är mellan 20 och 60 år gamla. Arton av dem är under 30 år, varav endast fem är under 25 år. Merparten av köparna, ett sjuttioal, är mellan 30 och 45 år. Trettio köpare är över 45 och av dem är sju äldre än 55 år.

Denna enkla sammanställning över AAS-köparens ålder stämmer överens med den testosterontrend som på senare år återigen börjat lanseras till medelålders män mot trötthet, fetma och minskad sexlust. Trenden kommer från USA och i Sverige har forskningen av testosteron till medelålders män mer än tiofaldigats på 20 år. Men även bland yngre män har det blivit en dramatisk ökning. Ungefär 5 000 män mellan 20 och 39 år

får i dag testosteron utskrivet av läkare – en ökning med över 300 procent från 2006, enligt siffror från Socialstyrelsen.

Det har uppstått en lukrativ business där privata företag erbjuder män att mäta sitt testosteron och resultaten tolkas ofta fel. Det är främst privata läkare med en mer liberal inställning till testosteron som medicin som skriver ut de största mängderna, vanligen testosteron i injektionsform. Detta sker till största delen på skattebetalarnas bekostnad, och förskrivningen varierar stort mellan länen. Ökningen i Västernorrlands län ligger på nästan 800 procent, medan den i exempelvis Kronoberg ligger på under 200 procent.

Dolt folkhälsoproblem

Inga tillförlitliga prevalensundersökningar av AAS-missbrukets omfattning har någonsin gjorts i Sverige. Olika källor uppskattar att antalet användare varierar mellan 10 000 och 50 000 eller fler, men mörkertalet är stort. Påverkan från influencers på sociala medier bidrar till att allt fler yngre personer, framför allt män, använder steroider i jakten på den perfekta kroppen, medan den äldre gruppen användare av syntetiskt testosteron frestas att försöka motverka åldrandet på konstlad väg.

De flesta AAS-användare, oavsett ålder, injicerar regelbundet illegalt framställt preparat intramuskulärt, utan tanke på att de kan vara kontaminerade med tungmetaller och andra orenheter. Livselixiret testosteron är trots den höga åldern ett fortsatt folkhälsoproblem.

Gunnar Hermansson

CaaS – Crime as a Service

De senaste åren har vi i Sverige sett ett ökat antal väldigt unga utförare som blivit gripna, åtalade och dömda för olika våldsbrott. Det är allt från handgranater som kastats mot hus till rena mord. Fenomenet att rekrytera unga utförare kallas CaaS – Crime as a Service. En som arbetar för att öka kunskapen hos föräldrar om det här är Anders Pettersson, polisassistent och utredare på Grova Våldsbrott i PO Älvsborg. Han har bland annat arbetat med den senaste tidens handgranatattacker i Borås, som samtliga varit CaaS-ärenden.

Vanliga appar används för att locka unga

Internet och framför allt olika vanliga appar används för att locka ungdomar med snabba, lätta pengar. I Borås såg polisen ett tydligt behov av att ge föräldrar med barn i riskzon en ökad kunskap kring både vad Crime as a Service handlar om och vad de ska vara uppmärksamma på. Idag kan man inte längre som förälder vara ovetande om vad som pågår på internet och i de sociala medieplattformar som våra barn och ungdomar vistas på.

– Det var Socialtjänsten som samman kallade föräldrar till unga i riskzon och där var vi en del av det och pratade om

Crime as a Service för att ge dem en bild av hur deras barn kan hamna i det här, berättar Anders Pettersson.

– Föräldrarna tror att det handlar om att barnen är en del av de här konflikterna. Men det är inte deras konflikter, de är bara inköpta barnsoldater. De kan få någonstans mellan 50 000 och 100 000 kronor för en handgranatsattack och kanske runt 250 000 kronor för ett mord.

Beställarna sitter ofta utomlands

CaaS innebär att en beställare, inom till exempel en gängkonflikt, vill få ett brott utfört. Den här personen sitter ofta utomlands och beställningen sker via olika chattar. En rekryterare tar emot beställningen och lägger i sin tur ut uppdraget i andra chattar. Uppdragen säljs in som ”snabba, lätta pengar” och allt är fixat; transport, boende osv. Summor på 1–2 miljoner för ett uppdrag är så klart väldigt lockande summor om man är ung och redan har svajig känsla för vad som är moraliskt korrekt.

När rekryteraren får kontakt med en möjlig utförare flyttas kontakten till en privat chatt på till exempel Signal. Här får ofta utföraren identifiera sig med id för att visa att de är ”gröna”. Det här ger också rekryteraren en hållhake på utföraren i och med att det öppnar upp för att kunna hota dem och deras familjer om utföraren skulle ångra sig och inte vilja utföra uppdraget längre. Det här är en anledning till att föräldrar med barn under 18 år ska ha koll på och förvara sina barns id-handlingar så inte barnet har fri tillgång till dem. Barn under 18 år behöver sällan eller aldrig identifiera sig i vardagen.

Möjliggörare och utförare kopplas samman

När allt är överenskommet och klart sammanförs utföraren med en möjliggörare. Det här kan vara samma person som rekryteraren, men kan också vara en annan person som tagit på sig uppdraget att ordna resa, grönt boende och vapen med mera. Möjliggöraren guidar utföraren under uppdraget, ofta genom videosamtal.

Möjliggöraren har kontakt uppåt med rekryteraren och är ofta också en ungdom som tagit på sig uppdraget mot er-

Unga utförare lockas i vanliga appar som Snapchat och Signal

Uppdragsgivarna lockar med snabba pengar.

Handgranaten utanför porten i Mölndal detonerade inte. Odetonerade handgranater är en reell fara för allmänheten.

sättning och de är ofta lite äldre än utföraren. De ser till att guida utföraren med hur de ska hitta rätt, hur de ska resa till olika platser och hur de ska ta sig från brottsplatsen efteråt. Det förekommer dock även att utföraren lämnas helt åt sitt eget öde efter brottet och inte heller får betalt.

Ett ökat antal unga tjejer

Ett ökat antal utförare är unga tjejer. Till exempel åtalades tre flickor i åldrarna 14–17 år i Göteborgs tingsrätt i mitten av december 2025. (Bevistalan väcktes mot 14-åringen.) De har åtagit sig att kasta handgranater vid två tillfällen mot bostadshus i Nödinge utanför Göteborg. För det skulle de tillsammans få 45 000 kronor. I förhör uttrycker de sen att de ångrade sig, men att det inte gick att dra sig ur:

– Men gjort är gjort. Så det är bara att äta det, om man säger så.

Det finns många varningstecken du som förälder behöver vara vaksam på. Har ditt barn helt plötsligt pengar som inte går att förklara eller kläder som du inte vet var de kommer ifrån. Ser du appar som du inte känner igen, som Zangi, Telegram, Signal eller Session kan det vara en varningssignal.

– Den absoluta majoriteten av unga utförare grips inom två dygn efter brottet, men utmaningen ligger att hitta de som ligger bakom uppdragen, dvs beställarna och rekryterarna, säger Anders Pettersson. De som anstiftar de här brotten sitter ofta utomlands och de skyddar sig genom att ha den här pyramidmodellen där utföraren inte kommer i kontakt med annat än möjliggöraren och rekryteraren.

Rekrytering även på HVB-hem

Rekryteringen av unga utförare sker inte bara via appar utan även från HVB-hem samt andra typer av stödboenden. På polisen.se kan man läsa att fram till 15 augusti 2025 hade 12 ungdomar som avvikit från framför allt HVB-hem gripits av polisen misstänkta för förberedelse till mord, förberedelse till allmänfarlig ödeläggelse och mordförsök. Det är ett hänsynslöst utnyttjande av barn som redan i många fall mår dåligt och har hamnat i en situation som är långt från en trygg familj.

Under året har flera rekryterare dömts till fängelse för att ha gett minderåriga uppdrag att utföra grova våldsbrott. Bland annat dömdes en 18-åring i Norrköpings tingsrätt till sju års fängelse för

Unga tjejer klädda som om de ska på fest. Ingen kan misstänka att de bär handgranater i handväskan.

Fakta/Bakgrund handgranatsattackerna i Mölndal och Nödinge

- I september 2025 genomfördes två handgranatsattacker mot bostadshus i Mölndal och Nödinge utanför Göteborg. Totalt kastades tre handgranater, varav en exploderade och orsakade skador.
- Tre tonårstjejer är misstänkta för dåden 14, 16 och 17 år gamla. Flickorna ska ha fått cirka 45 000 kronor för uppdragen, som de utförde på uppdrag av det kriminella nätverket Foxtrot.
- Kontakt med nätverket skedde via den krypterade appen Signal, där en aktör med aliaset "SuperMario" styrde attackerna och kommunicerade med dem. Den yngsta flickan hade initialt kontakt med SuperMario och rekryterade de andra.
- Polisen kunde snabbt gripa misstänkta tack vare dna-spår och digital bevisning från den första odetonerade granaten.
- De 16- och 17-åriga flickorna åtalas nu för brott som grov allmänfarlig ödeläggelse, grovt olaga hot och brott mot lagen om explosiva varor. 14-åringen är under den straffmyndiga åldern, vilket innebär att bevistalan väckts mot henne.

Vad kan du som förälder göra?

- Fråga ditt barn vem den umgås med och var.
- Var uppmärksam på om ditt barn helt plötsligt har många nya vänner, speciellt äldre ungdomar.
- Var uppmärksam på om ditt barn börjar ha dyra kläder som ni som föräldrar inte köpt eller om barnet har mycket kontanter.
- Ta hand om ditt barns pass eller ID-kort och lägg det så att barnet inte vet vart det är. Barn hamnar inte i situationer i normalfallet där de behöver pass eller ID-kort.
- Kontakta Polisen om du tror att ditt barn ska – eller har – begått brott.
- Kontakta Socialtjänsten om du känner att ditt barn inte lyssnar på dig eller du är orolig för vad ditt barn håller på med.

att ha gett en 13-åring i uppdrag att utföra ett mord och en 16-åring som rekryterade flera andra tonåringar till mord i både Sverige och Danmark dömdes till två års slutna ungdomsvård i Malmö tingsrätt.

I båda fallen var det avgörande bevisning i chattar som säkrats i olika mobil-

telefoner som ledde till fällande domar så det finns all anledning att vara vaksam som förälder och att ha koll på ditt barns mobil.

Victoria Dunros

Kartlade organiserat nätverk

– liga döms till fleråriga straff

Det är en av de mest omfattande narkotikautredningarna på mycket lång tid – och nu har ärendet lett till en fällande dom vid Malmö tingsrätt. Sex personer har därmed dömts till fleråriga fängelsestraff för sin inblandning i ett organiserat nätverk.

Spaning började i Bergslagen

Nätverket har smugglat, förvarat och distribuerat hundratals kilo narkotika över hela landet. Domen är inte bara ett hårt slag mot den illegala narkotikahandeln, utan också ett tydligt kvitto på polisens intensiva arbete mot grov organiserad brottslighet.

Utredningen, som pågått i över ett år, har sin grund i fysisk spaning mot en person som är känd för Aktionssektionen Bergslagen sedan tidigare då denne figurerat i utkanten kopplat till grov brottslighet.

– Spaningen påbörjades efter att han, vid spaning i ett annat ärende i december 2023, var följbil till en leverans av narkotika till en mottagare i Örebro. Mannen bodde och verkade

i Stockholm, berättar spaningsledaren Michael Eriksson på aktionsgruppen i Bergslagen och fortsätter:

– Spaningen mot mannen pågick till och från under januari och februari 2024, i syfte att se om mannen fortsatte att åka följbil vid transporter av narkotika. I slutet av februari ledde mannen våra spanare till Värnamo där han sågs övervaka leveranser av misstänkt narkotika mellan bilar. Den man som lastade den misstänkta narkotikan och de som tog emot var för oss okända män och kvinnor.

Arrangerade stopp i Småland

Mannen sågs därefter åka följbil till en av bilarna som fått misstänkt narkotika lastat. Resan fortsatte till Halland och Skåne, med stopp för leverans till mottagare på flera platser. Den andra bilen, med kvinna som förare, följdes också av våra spanare och ett stopp arrangerades utanför Växjö.

– Det som av våra spanare setts lastas i bilen var en kasse och en flyttkartong som visades innehålla totalt 47 kilo hasch. Kvinnan och sin bisittare i bilen greps, anhölls och häktades för senare lagföring. Beslaget av haschet klaggjorde att det var narkotika som hanterades i Värnamo.

Dagen efter identifierades en lagerlokal i Värnamo. Dit åkte en av de okända männen för att hämta kartonger, med narkotika, som sedan lastades till andra fordon för vidare transport ut i landet. Allt övervakat av den man aktionsgruppen startade spaningen mot.

Förundersökning inleddes

Ett intensivt arbete inleddes för att kunna identifiera de okända personerna. När det lyckades startade en förundersökning med hemliga tvångsmedel, under ledning av åklagare från Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet (RIO).

– Via spaning och olika former av hemliga tvångsmedel identifierades en storskalig narkotikaorganisation – och där antalet misstänka utökades successivt. Att de misstänkta försågs, av narkotikaorganisationen, med krypterade Google Pixel-telefoner och kommunicerade via Signal försvårade dock analysen.

Spaningen mot lagerlokalen i Värnamo fortskred och där lastbilstransporter och mottagande av misstänkt narkotika övervakades. Vid uttransport till mottagare, runt om i södra Sverige, stoppades leveranserna efter mottagandet genom ett nära samarbete med NIGS-grupper. Allt för att dels kunna lagföra de misstänkta senare för dessa leveranser, men framför allt för att inte släppa ut narkotika på marknaden.

– Den narkotika vi initialt såg var hasch i stora mängder.

Några månader in i ärendet noterades en delvis förändring av preparat de hanterade. Det blev också tydligt att organisationen växte då en ny ”staschare” rekryterades och erbjöd sin lägenhet som lagerplats. En tidigare ostraffad man boendes i

Bland den beslagtagna narkotikan fanns stora mängder 3-CMC även kallad ”kristall”, som är en syntetisk centralstimulerande drog.

Stora mängder hasch togs i beslag på olika platser i landet.

Järna. Det blev uppenbart via beslag från mottagare, som fått narkotika från denna lagerplats, att det var där det förvarades amfetamin och kristall.

Planerade större leverans

Ärendet fortlöpte över sommaren 2024 då det, genom hemliga tvångsmedel, framkommit att en större leverans av narkotika från utlandet planerades till lagret i Värnamo. I väntan på den stora leveransen ingrep och frihetsberövades två av ärendets misstänkta efter att de mottagit cirka 100 kilo amfetamin i början av juli. Tillslag gjordes även mot lagerhållaren i Järna där cirka 50 kilo kristall och ett par kilo amfetamin togs i beslag.

– Och till slut, sista helgen i augusti 2024 uppstod läget. Mannen med följbilen lämnade Stockholm och begav sig till Danmark. Där mötte han upp en lastbil som han sedan följde till lagret i Värnamo. Leveransen visade sig vara cirka 100 kilo amfetamin och några kilo kokain. Flera misstänkta i ärendet frihetsberövades, telefoner med pågående Signalchatt säkrades, kontanter och narkotika togs i beslag. Identiteten på den utländska lastbilschauffören lämnades vidare till samverkande myndigheter i Europa. Under hösten 2024 greps han i samband med införsel av kokain via Öresundsbron, förklarar Michael Eriksson.

Fördelade roller i nätverket

Ärendet ledde till åtal och huvudförhandling i Malmö tingsrätt. Enligt åklagaren Jeanette Sprimont, vid RIO, var polisens underrättelsearbete helt avgörande för att kartlägga ligans logistik – från inköp i utlandet till lagerhållning i svenska småorter.

Tingsrätten slår nu fast att de tilltalade agerat med uppsåt att sälja narkotikan vidare. Det har rört sig om en samordnad och upprepad brottslighet, där varje införsel och distribution

har följt ett tydligt mönster med likartat tillvägagångssätt. Verksamheten har bland annat inneburit införsel från utlandet, transport inom Sverige samt lagring och distribution via flera mellanhänder.

Man konstaterar att brottsligheten har utövats i organiserad form, med tydligt fördelade roller:

- Koordinatörer skötte logistik och kommunikation mellan led och medverkande.
- Transportörer som ansvarade för den faktiska narkotikahandlingen på väg.
- Lagermän vilka förvarade drogerna och packade om dem för vidare distribution.

Domen innebär att samtliga tilltalade nu får fleråriga fängelsestraff, där det tyngsta landade på tio år.

Under hela ärendet har aktionsgruppen samverkat, i olika faser av utredningen, med en mängd olika grupper/funktioner inom polisen i Sverige och utomlands.

För att nämna några: TSG/HTM region Öst, Polisflyget, AG Öst spaning, AG Syd spaning, AG Mitt spaning, AG Stockholm spaning, NOA spaning, TSG NOA, NIGS IGOB Syd, NIGS Stockholm, ISB region Bergslagen, RI region Öst, Piketen Stockholm, TSG region Bergslagen, RC3 region Bergslagen, Forensiska sektionen region Bergslagen, Forensiska sektionen Öst, Forensiska sektionen Stockholm, NFC, underrättelseverksamheten i flera delar av landet och Tullverket.

– Ett mycket intensivt och komplicerat utredningsarbete vidtog allt efter hand som vi fick fler och fler frihetsberövade från sommaren till hösten 2024. Av utredningsskäl frihetsberövades personer successivt, inte alla på en gång. Styrkan och förmånen i aktionsgruppsverksamheten är att vi har de funktioner vi behöver för en omfattande och komplicerad utredning som denna, säger Michael Eriksson och vill avslutningsvis rikta ett stort tack till alla inblandade.

Personerna som döms

- Mannen i följbilen, från Stockholm: tio års fängelse. (Synnerligen grovt narkotikabrott och synnerligen grovt narkotikasmuggling och grovt narkotikabrott vid två tillfällen.)
- Kvinna från Stockholm: åtta år och sex månaders fängelse. (Synnerligen grovt narkotikabrott, grovt narkotikabrott och narkotikabrott.)
- Man, lagerhållare i Järna: åtta års fängelse. (Synnerligen grovt narkotikabrott och grovt narkotikabrott.)
- Man, transportör från Linköping: nio år och sex månader. (Synnerligen grovt narkotikabrott vid två tillfällen och grovt narkotikabrott.)
- Man, lagerhållare Värnamo, från Söderköping: tio års fängelse. (Synnerligen grovt narkotikabrott, grovt narkotikabrott vid tre tillfällen och näringspenningtvätt grovt brott.)
- Man, transportör från Söderköping: sju års fängelse. (Synnerligen grovt narkotikabrott, grovt narkotikabrott vid två tillfällen.)

Beslag

- Hasch 83 kilo
- Amfetamin 225 kilo
- Kristall (2-MMC) 59 kilo
- Kokain 3 kilo

Artikeln införd av Magnus Sjöden
(Artikeln har tidigare publicerats på intrapolis.)

TRE MÄN DÖMS FÖR SYNNERLIGEN GROVT NARKOTIKABROTT:

Stort beslag av amfetamin

20 kilo amfetamin hittades i en bil som stoppades i en nykterhetskontroll på E6 i höjd med Landskrona. Upptäckten ledde till att polisen kunde avslöja en stor narkotikahärva. Nu dömer Halmstads tingsrätt tre män till fängelse. De tre männen döms för synnerligen grovt narkotikabrott. Enligt rätten har männen hanterat sammanlagt 120 kilo amfetamin som var ämnat för försäljning. En man i 30-årsåldern från Halmstad och en man som är norsk medborgare, döms båda till fängelse i sex och ett halvt år. Den tredje mannen, som är från Östergötland, får fängelse i sex år och tre månader. Halmstadbon har nekat till anklagelserna. De andra två männen har erkänt synnerligen grovt narkotikabrott, men nekat till delar av de anklagelser som de åtalats för.

Källa: SVT/Polisen

20 kilo amfetamin hittades i bilen.

NARKOTIKADÖDSFALL FORTSÄTTER ATT MINSKA:

Opioider i 90 procent av fallen

Antalet narkotikarelaterade dödsfall har minskat ytterligare visar statistik för år 2024 från Folkhälsomyndigheten. Det är framför allt dödligheten vid överdosering bland män som minskat. Antalet narkotikarelaterade dödsfall har minskat

Narkotikaklassade läkemedel dödar flest.

ganska stadigt varje år de senaste tio åren. Enligt EU-måttet drug related deaths, som bara inkluderar narkotikaklassade substanser, avled 424 personer i Sverige år 2024, 50 färre än år 2023. Det drabbar ungefär dubbelt så många män som kvinnor. Av de narkotikarelaterade dödsfallen var de oavsiktliga överdoserna vanligast (53 procent), suicid (29 procent), oklar avsikt (16 procent) och i 2 procent av fallen handlade det om dödsfall till följd av psykiska störningar och beteendestörningar orsakade av psykoaktiva substanser. I 90 procent av fallen gäller det dödsfall på grund av opioider. Det handlar om både illegala droger och registrerade läkemedel, till exempel oxikodon, heroin, buprenorfin, tramadol och metadon. Sedan år 2020 är oxikodon den vanligast förekommande substansen.

Källa: Folkhälsomyndigheten

FALSKT DHL-BUD LURADE INTE TULLEN

Smugglade stora mängder narkotika

Det räckte inte att ha på sig en DHL-jacka för att lura tullen. Tullverkets personal vid Öresundsbron uppmärksammade att den vita lastbil som DHL-chauffören körde saknade firmamärken och verkade lite väl sliten för att tillhöra det globala fraktbolaget. När de undersökte det nederländska fordonet lite närmare hittade de fem lådor narkotika längst in i lastutrymmet. Totalt innehöll lådorna nästan 6 kilo heroin och runt 237 kilo cannabisarts. Utredningen visade senare att

han var på väg till en industrifastighet på Värmdö utanför Stockholm — en fastighet som bland annat inhyser en mc-klubb. Vid förhör hävdar den 24-årige chauffören att han tvingats genomföra transporten åt en person som han är skyldig pengar. Mannen säger sig inte ha någon koppling till DHL utan det upplägget ska ha planerats av personerna som tvingat honom att genomföra transporten.

Källa: Tullverket

Smugglaren hade inget med DHL att göra.

Adobe Stock

Använde 13-åring för att sälja narkotika.

UMEÅBO DÖMS FÖR INVOLVERANDE AV UNDERÅRIG: Rekryterade tonåringar att sälja narkotika

En 25-årig man rekryterade en 13-åring och en 15-åring för att sälja narkotika och begå stölder i Umeå. Nu döms han till tre månaders fängelse. Mannen har enligt polisen kopplingar till Dalen-nätverket. Mannen i 25-årsåldern, åtalades för involverande av underårig efter att han använt en 13-åring och en 15-åring för att sälja narkotika i centrala Umeå. 25-åringen har haft en gruppchatt där han själv, 13-åringen, 15-åringen och en

person som kallar sig "Kronprinsessan Victoria" varit med. I chatten har barnen fått instruktioner för hur och när de ska utföra olika brottsliga handlingar. Där har adresser, priser på olika typer av narkotika och registreringsnummer skrivits ut. Tingsrätten fastslår att 25-åringen vetat om barnens ålder när han instruerat dem att begå stölder och sälja narkotika.

Källa: SVT/Polisen

KVINNO- OCH UNGDOMSJOURN I BORÅS FÅR STIPENDIUM UR ANTES MINNESFOND: Förändrar attityder och räddar liv

Genom sitt professionella arbete hjälper och stöttar Kvinno- och ungdomsjourn i Borås utsatta ungdomar, kvinnor och deras barn till ett liv utan våld och hot. Det ideella arbete som genomförs av kvinnorna på journen, vid sidan om deras eget arbets- och familjeliv, skapar trygghet, hopp och förändring för de som behöver det mest. (*Ur motiveringen.*)

I snart fyra decennier har kvinno- och ungdomsjourn funnits där som en trygg punkt för dem som behöver skydd, råd och hopp om en ny framtid. De arbetar dagligen för att stötta dem som utsätts för våld, hot eller förtryck. Bakom verksamheten står ideella krafter som möter människor i mycket svåra livssituationer där målet är att ge trygghet, motivera och visa att det finns en väg ut. Verksamheten omfattar både akut skydd med möjlighet till en plats på skyddat boende, samtalsstöd och förebyggande insatser. Arbetet sker i nära samverkan med socialtjänst, polis, skolor och vård.

Det handlar inte bara om att rädda liv i stunden utan även om att förändra attityder och skapa ett samhälle där våld inte har någon plats. Tillsammans kan vi göra skillnad, ansvaret att rea-

Stipendiet delas ut till minne av Andreas "Ante" Olsson vars liv togs av narkotikan Metedron.

gera ligger hos oss alla. Det handlar om att se, lyssna och agera.

Källa: Antes Minnesfond

Adobe Stock

Vid husrannsakan anträffas pistoler i bilen.

POLISEN HITTADE SEX GÖMDA PISTOLER I BILEN: Drograttfylleri ledde till vapenbeslag

En 49-årig man stoppades av polisen i närheten av Åby utanför Norrköping. I bilen hade mannen totalt sex pistoler. Nu döms han till fängelse för flera brott. Det var den 1 september 2025 som 49-åringen stoppades längs E4:an norr om Norrköping. Han misstänktes då för drograttfylleri och provtagning visade att mannen var påverkad av kokain. Det beslutades även om husrannsakan i mannens bil. Under passagerarsätet hittade polisen då totalt sex halvauto-

matiska pistoler med tillhörande magasin inlindade i aluminiumfolie i en plastpåse. Mannen, som är skriven i Jönköping, har berättat att han tagit sig an ett uppdrag att frakta hasch och att han inte var medveten om att plastpåsen i stället innehöll vapen. Norrköpings tingsrätt dömer 49-åringen till fängelse i fem år för grovt vapenbrott, narkotikabrott och rattfylleri.

Källa: SVT/Polisen

SUDAN HAR BLIVIT ETT NYTT NAV FÖR CAPTAGON:

Riskerar förlänga inbördeskriget

Data över beslag av Captagon (fenetylin) visar att Sudan i allt högre grad framstår som ett nav för produktion med stora beslag och upptäckta laboratorier registrerade under de senaste tio åren. Man har identifierat en särskild ökning, i synnerhet beträffande tillverkning, sedan början av Sudans inbördeskrig i april 2023 mellan Sudans väpnade styrkor (SAF) och de paramilitära Rapid Support Forces (RSF). Storskaliga laboratorier i Khartoum som inträffade när RSF kontrollerade staden,

i kombination med gruppens övrigt omfattande olagliga verksamhet, tyder på att Captagonproduktionen bidrar till Sudans krigsekonomi och återspeglar ännu en koppling mellan Captagon och väpnade konflikter. I takt med att RSF-styrkorna retirerar västerut inför de territoriella förlusterna till SAF, är det troligt att produktionen kommer att följa, och flyttas till fästen i Darfur och längs smugglingsrutten som förbinder Sudan med regionala marknader. Denna utveckling hotar att förlänga Sudans in-

Fenetylin är en sammanslagning av amfetamin och teofyllin.

bördeskrig genom att ge RSF en lönsam inkomstström.

Källa: Newlines Institute

ÖVER 40 GRIPNA I INSATS MOT GRÄNSÖVERSKRIDANDE BROTTSLIGHET:

Stöldgods och narkotika i beslag

Över 40 gripna personer, beslag och utmätt gods för 4,5 miljoner kronor och en stor mängd beslagtagna narkotika blev resultatet av en svenskledd europeisk insats mot gränsöverskridande brottslighet i Östersjöområdet. Under insatsen kontrollerades över 22 000 personer och 13 000 fordon i främst Östersjöområdet. Insatsen EMPACT Trident är inriktad mot organiserade stöldbrott, smuggling och allvarlig organiserad brottslighet.

Genom samverkan mellan flera myndigheter och en ökad närvaro i gränsområdena kring Östersjön har flera personer gripits och omfattande beslag har

gjorts. 40 personer har gripits för brott, i Sverige, Danmark, Finland, Polen och Estland. Ett stort antal brottsanmälningar har upprättats för grova stölder av bland annat bilar och båtmotorer, häleri, miljöbrott, penningtvätt och grova narkotikabrott. Över 200 böter har utfärdats för olika mindre brott.

Stora mängder narkotika har beslagtogs, vilket lett till gripanden. Beslag har gjorts till ett stort värde och bland beslagen finns olika typer av narkotika, bilar, båtmotorer, kontanter, guld och bildelar. Gods har utmätts av Kronofogden till ett värde av 4,5 miljoner kronor.

Insatser bedrevs bland annat i hamnområden runt Östersjön.

Källa: Polisen

REKORDBESLAG I MALAYSIA:

Ketamin och kokain bland de stora beslagen

Ett internationellt narkotikasyndikat greps efter att malaysisk polis beslagtogs över 18 ton narkotika till ett värde av 1,53 miljarder RM (375 miljoner USD), i en av landets största narkotikarazzior någonsin.

Lokala medier rapporterade på lördagen (20 januari) att en serie razzior i Klangdalen den 16 december avslöjade ett massivt narkotikalaboratorium beläget i en trevåningsbungalow, samt diverse andra lokaler som används för narkotikaförvaring. Beslagen omfattade bland

annat 4 ton kokain och 14 ½ ton ketamin.

”Det är definitivt ett av de största narkotikabeslagen någonsin”, sa Hussein Omar Khan, chef för Bukit Amans narkotikabrottsutredningsavdelning (NCID). ”Narkotikan kan ha levererats till 68,5 miljoner användare”.

Det är ungefär dubbelt så mycket som Malaysias befolkning på 34,2 miljoner.

Sex misstänkta – tre malaysiska män och tre utländska kvinnor i åldrarna 24 till 39 – greps.

Ett av Malaysias största narkotikabeslag någonsin.

”De tre utländska kvinnorna som greps var flickvänner till de manliga misstänkta”, sa Hussein.

Källa: Channel News Asia

HÄKTAD SVENSK KVINNA DÖD I FILIPINERNA: Smugglade metamfetamin

En svensk kvinna i 70-årsåldern har avlidit i ett häkte på Filippinerna. Omständigheterna kring dödsfallet, som skedde i början av december, är inte kända. Kvinnan greps i mitten av september efter att ha ertappats med 6 kilo metamfetamin på en flygplats i huvudstaden Manila, efter att ha anlänt med flyg från

Förenade Arabemiraten, skriver Expressen. UD bekräftar dödsfallet och uppger att kvinnans anhöriga har underrättats. Filippinerna har en mycket sträng syn på narkotika. Landets våldsamma behandling av människor med missbruk har även orsakat internationell kritik.

Källa: TT/Sveriges Radio

Filippinerna har en mycket sträng syn på narkotika.

ETT TON KOKAIN I BESLAG I LAGOS: Nigeria är ett nav för kokainsmuggling

Nigerias nationella narkotikabrottsbekämpande myndighet har beslagt ett ton kokain från en fraktcontainer, en av landets största razzior hittills och den största som någonsin rapporterats vid Lagos Tin Can-hamn. Kokainet upptäcktes vid desinfektion av tomflaskor som importerats till Nigeria för återexport. Med nuvarande europeiska marknadspriser skulle beslaget vara värd cirka 15 miljoner dollar i grossistledet; nigerianska myndigheter värderade sändningen till 235 miljoner dollar.

Hamnarna i Västafrika är dåligt kontrollerade.

Lagos är en av flera regionala hamnar som är viktig i ruten Brasilien–Västafrika–Europa för kokainhandel. I takt med att tillsynen vid Europas största hamnar blir bättre och hamnsäkerheten ökar, blir narkotikasmugglingsgrupper mer uppfinningsrika i sina logistiska arrangemang. Enligt det globala initiativet mot gränsöverskridande organiserad brottslighet har ökända kriminella nätverk från Balkan (bosniska, serbiska, albanska och montenegrinska) etablerat sig i västafrikanska länder för att bedriva kokainhandel.

Fyra omständigheter gör Västafrika till ett alltmer attraktivt nav för kokainhandel: geografi, korruption, svagt samarbete inom brottsbekämpning och en allt starkare transportinfrastruktur. Med hjälp av både små fartyg och containerhandel transporterar organiserade nätverk från Balkan kokain över Atlanten från sina befintliga omlastningsverksamheter i Brasilien till små västafrikanska länder som Senegal och Gambia. Där förs kokainet in i "legitima" containerexporter på väg till Europa. Eftersom dessa containers avgår från Guineabukten, ett område som tidigare inte varit välkänt för smuggling, har de drabbats mindre av brottsbekämpande myndigheter i norra Europa.

Källa: Maritime News

KANADA BESLAGTAR NÄSTAN TRE TON CANNABIS: På väg att smugglas till Storbritannien

Den 17 och 26 september, 2025 gjorde gränsvakter från Montreal Marine and Rail Services två beslag av cannabis avsedd för export, totalt 2 723 kg. I båda fallen var cannabisen avsedd att transporteras till Storbritannien. Det största beslaget gjordes den 17 september, då 2 550 kg av drogen hittades i en sändning innehållande buntar av virke. Den 26 september upptäcktes 173 kg av drogen i en container med lådor med pappershandduksrullar.

Narkotikan överlämnades till Royal Canadian Mounted Police.

I ett uttalande från Canada Border Services Agency (CBSA) säger man att man är engagerad i att skydda våra samhällen mot smuggling och organiserad brottslighet. Även om cannabis är lagligt i Kanada är olaglig gränsöverskridande transport av cannabis ett allvarligt brott, som kan bestraffas med fängelse i upp till fem år enligt tull-lagen och upp till fjorton år enligt cannabislagen. Cannabis smugg-

Cannabis är lagligt i Kanada, men inte för export.

ling stöder organiserad brottslighet och hjälper till att finansiera annan olaglig verksamhet, såsom narkotika- och vapensmuggling.

Källa: Canada Border Service Agency

Besök i Málaga

– samverkan mot gränsöverskridande brottslighet

Hamnen i Algeciras är en av de mest trafikerade i Europa.

Under två intensiva och lärorika dagar fick vi möjlighet att besöka spansk polis och tull i södra Spanien. Resan genomfördes inom ramen för det nordiska samarbetet PTN (Polis och Tull i Norden), vars syfte är att stärka de nordiska ländernas förmåga att bekämpa grov och gränsöverskridande brottslighet.

Sambandsmannen hjälper till med planering

I Málaga möttes vi av Thor Atle Stray, som arbetar som norsk sambandsman med hela södra Spanien som sitt ansvarsområde. Som sambandsman fungerar han som en viktig länk mellan de nordiska myndigheterna och de spanska brottsbekämpande organen. Han hade planerat ett gediget och välstrukturerat schema för vårt besök, vilket gav oss goda insikter i både det strategiska och det operativa arbetet mot organiserad brottslighet i regionen.

Stipendiaterna tillsammans med sambandsmannen.

Besök hos Policía Nacional i Marbella

En av dagarna tillbringade vi i Marbella, där vi fick träffa representanter från den spanska Policía Nacional. De gav en genomgång av den brottslighet som präglar solkusten och de utmaningar som följer av regionens geografiska läge. Marbella och övriga delar av Costa del Sol har under lång tid varit attraktiva platser för internationella kriminella nätverk, inte bara på grund av klimatet och livsstilen, utan också för att området fungerar som en logistisk knutpunkt för smuggling och penningtvätt.

Polisen beskrev hur storskalig narkotika- och människosmuggling utgör en betydande del av den organiserade brottsligheten i regionen. De internationella nätverken är ofta välorganiserade, med förgreningar i flera länder. Marbella fungerar som en bas för både planering och genomförande av brottsliga aktiviteter som sedan får spridning i hela Europa.

Vi fick även inblick i de operativa metoder som spansk polis använder för att identifiera, kartlägga och ingripa mot dessa nätverk. Ett centralt fokus ligger på att försvåra logistiken för narkotikatransporter, samt att störa de ekonomiska strukturer som gör den organiserade brottsligheten möjlig.

Besök hos Tullen i Málaga

Under den andra dagen besökte vi Tullmyndigheten i Málaga, där vi fick en presentation av deras arbete. Tullen ansvarar för en omfattande verksamhet, inte minst när det gäller att bekämpa införsel av narkotika via sjövägen. Spaniens långa kuststräcka, i kombination med dess närhet till Nordafrika, gör landet till en naturlig inkörsport för smuggelgodis till Europa.

Vi fick ta del av hur smugglingen ofta sker med snabba ”speedboats”, som används för att snabbt ta sig mellan den afrikanska och den spanska kusten. För tull och polis innebär detta en ständigt pågående kamp där varje insats kräver både resurser och välkoordinerade operationer.

Spansk polis och tull har ett bra samarbete.

Ett annat viktigt moment i arbetet handlar om att identifiera de personer och grupper på fastlandet som tar emot, lagrar och vidareför smuggelgodset. Dessa aktörer är en del av ett välorganiserat och ekonomiskt motiverat maskineri, där många drivs av möjligheten att tjäna pengar som annars hade varit svåra att uppnå genom lagligt arbete.

Hamnen i Algeciras – Europas inkörspport

Vi fick även information om hamnen i Algeciras, en av Europas största och mest trafikerade hamnar. Varje dygn anländer här omkring 10 000 containrar från hela världen. Den enorma godsmängden innebär en logistisk utmaning och kräver avancerad teknik och analys, för att kunna upptäcka narkotika och andra illegala varor som smugglas in bland det legitima godset.

Eftersom mycket av narkotikan som kommer in till Europa, passerar via Algeciras, får den spanska tullen ett stort antal ärendeförfrågningar från andra länder, inklusive de nordiska. Samarbetet över nationsgränserna är därför avgörande för att kunna spåra leveranskedjor, identifiera ansvariga personer och förhindra fortsatt smuggling.

Betydelsen av internationell samverkan

Under våra möten blev det tydligt att spansk polis och tull har en positiv syn på internationellt samarbete. De ser den europeiska samverkan som en avgörande faktor i kampen mot den organiserade brottsligheten, där nätverken ofta är mer flexibla och snabbfotade än de nationella myndigheterna.

Vi fick ett mycket gott intryck av den spanska myndighetskulturen och det engagemang som genomsyrar deras arbete. Samtidigt betonades vikten av att förstå den spanska myndighetsstrukturen, som skiljer sig en del från den svenska. För en svensk polis kan det ibland upplevas snårigt att veta vilken enhet eller myndighet som ansvarar för vad, och därför är sambandsmannens roll oerhört viktig för att säkerställa att förfrågningar och samarbeten når rätt mottagare.

Besök hos sambandsmannen i Málaga

Efter de externa besöken tog Thor Atle emot oss på sin arbetsplats i Málaga. Han gav en ingående presentation av sitt uppdrag och berättade om det dagliga arbetet som sambandsman. Rollen innebär att fungera som en kommunikations- och samarbetslänk mellan nordiska polismyndigheter och spanska myndigheter i pågående ärenden.

Många av de ärenden han arbetar med rör narkotikasmuggling, men också grova våldsbrott och mord med kopplingar till nordiska nätverk. Under de senaste åren har antalet ärenden med svensk anknytning ökat markant, något som speglar den utveckling vi även ser i Sverige. Den spanska solkusten erbjuder både logistiska möjligheter och en livsstil som lockar personer inom kriminella nätverk – tillgång till stora mängder narkotika, lyxiga bostäder och ett behagligt klimat är några av faktorerna som bidrar till deras etablering i området.

Thor Atle har arbetat som nordisk sambandsman i snart fyra år och planerar att återvända till Norge under sommaren. Hans erfarenheter, nätverk och kunskap om det spanska systemet har varit av stor betydelse för samarbetet mellan våra länder.

Johan och Martin
Spaningssektionen Storgöteborg

Faktaruta

- Algeciras hamn är en av de största och mest trafikerade hamnarna i Europa.
- Varje dygn anländer ungefär 10 000 containrar från hela världen till hamnen.
- Den stora godsmängden innebär betydande logistiska utmaningar och ställer höga krav på teknik för att upptäcka narkotika och andra illegala varor.
- Hamnen är en central inkörspport för narkotika till Europa, vilket gör den till en fokuspunkt för internationellt polis- och tullsamarbete.
- Spansk tull får många ärendeförfrågningar från andra länder, inklusive de nordiska, på grund av hamnens strategiska betydelse i smugglingskedjor.
- Spansk tull gör återkommande stora beslag av narkotika varje år, särskilt i hamnar som Algeciras. Under de senaste åren har beslagen ofta uppgått till mellan 100 och 200 ton narkotika årligen, där majoriteten utgörs av cannabis och kokain. 2022 beslagtogs exempelvis över 150 ton narkotika totalt, vilket visar på både omfattningen av smugglingen och tullens utmaningar i landet.
- Det finns tydliga skillnader mellan spansk tull (Aduanas) och den spanska polisen (Policía Nacional och Guardia Civil). Spansk tull har som huvuduppgift att kontrollera varuflödet vid landets gränser, särskilt i hamnar och på flygplatser, och arbetar främst med att upptäcka och stoppa smuggling av narkotika, vapen och andra illegala varor. Tullen fokuserar på gods- och transportkontroller, samt hantering av tullavgifter och import/exportregler.
- Den spanska polisen ansvarar däremot för att upprätthålla allmän ordning, förebygga och utreda brott, samt säkerställa säkerheten för medborgarna. De hanterar brottsutredningar, spaning och ingripanden mot både organiserad och vardaglig brottslighet. Polisen samarbetar ofta med tullen i större ärenden, men har ett bredare mandat som även omfattar brott mot personer och egendom, medan tullen främst fokuserar på brott kopplade till gränsöverskridande handel och smuggling.

Den svarta svanen

– vad hände sen?

Dokumentären "Den svarta svanen" blev ett mycket omdiskuterat avslöjande som lett fram till diskussioner om etik, moral och vissa advokaters inblandning i grov organiserad brottslighet. Foto: Adobe Stock

På NNF:s utbildningskonferens berättade de danska journalisterna, Thomas Østerlin och Martin Gaarder, om deras granskande dokumentärserie *Den svarta svanen*, en dokumentär som vi även kunnat se på SVT här i Sverige. Granskningen de gjorde, med advokaten Amira Smajic som mullvad, har vunnit priser och skapat en del diskussion i Danmark, Norge och Sverige om sannolikheten att andra advokater agerat likadant som Amira.

Begick brott under tiden

De pratade inte så mycket om själva dokumentären, för den har nog alla sett, utan mer om svårigheterna med att säkra upp att Amira inte hamnade i fara inledningsvis och därefter, när hennes dubbelspel upptäcktes, och att hon inte kom undan. De pratade om vad som hände sen, efter deras inledande granskning.

I en raderad inspelning som journalisterna lyckades återskapa hörde de Amira prata med en man som förekommit tidigare i granskningen och där framkommer information om att Amira begått brott under tiden som hon arbetat för journalisterna. Hon hör också av sig till dem innan dokumentären ska sändas och säger att hon inte vill medverka längre och förbjuder dem att sända den.

Dubbelspel och trippelspel

I telefoner som hon använt, hittar journalisterna bevis för att hon, samtidigt som hon arbetade som mullvad för TV2, även var informatör åt dansk polis. Det finns chattar där hon ger sina hanterare information om journalisternas arbete, men även information om TV2 och en terrorforskare. Hon fotar av väskor och anteckningar på begäran av sina hanterare och går

till och med så långt att hon kopierar en hel hårddisk, som en av journalisterna lämnar kvar i ett rum med henne. Det är 194 000 hemliga filer, med bland annat information om källor, som hon sedan lämnar över till sina hanterare. Ett brott som de uppmanar henne att utföra och hon får beröm när hon löst uppgiften.

Det visar sig även under TV2:s fortsatta grävande i Amiras smutsiga affärer, att hon ljugit i rätten. Att hon även här blev instruerad av två poliser, för att undkomma straff själv och i stället lägga skulden på en av hennes samarbetspartners. Den mannen blev hotad inför rättegången och drog tillbaka sin begäran om att hon skulle vittna. Mannen dömdes och Amira kom undan helt.

En chock över hur ärendet hanterats

När journalisterna spelar upp samtalet där Amira drillas i vad hon ska säga inför en f.d. domare, en f.d. polis, åklagaren i ärendet, en misstänkt och dennes försvarare är samtliga chockade över hur det här ärendet har hanterats. Ansvarig polischef menar att han är trygg med hur källor hanteras i Danmark och undviker att svara på direkta frågor från journalisten om hur han kan påstå det, när även han hört samtalet.

Sammantaget kan man konstatera att det arbete som TV2 gjort är imponerande grundligt och välgjort. Att Amira kom undan med tre månaders fängelse och femton månader villkorligt för grovt bedrägeri, urkundsförfalskning och förskingring känns väldigt mildt med tanke på allt som framkom under arbetet med det här ärendet.

Victoria Dunros

Satudarah MC

– förbjuden organisation i Norge

Satudarah MC är en så kallad one percenter-klubb som grundades i Nederländerna 1990. Namnet betyder ”ett blod” på indonesiska och speglar klubbens mångkulturella ursprung. Med tiden har klubben växt till ett internationellt nätverk med avdelningar i bland annat Tyskland, Belgien, Australien och Norge. Bakom den officiella bilden av en motorcykelklubb döljer sig dock, enligt myndigheter, en struktur som ofta förknippas med våld, narkotikabrott och vapenhandel. Nu är klubben förbjuden i Norge.

Etableringen i Norge

Satudarah etablerade sig i Norge omkring 2014, först i Stavanger och senare i Oslo. Klubben beskrev sig som ett brödraskap med intresse för motorcyklar och gemenskap, men polisen konstaterade snart att många medlemmar varken ägde eller körde motorcykel. I stället menade myndigheterna att klubben utgjorde en organiserad kriminell gruppering med tydlig hierarki, symbolik och våldskapital.

Polisens underrättelser visade kopplingar mellan Satudarah och flera grova våldshändelser i Norge, inklusive narkotikahandel och utpressning. I likhet med Hells Angels och Bandidos betecknades Satudarah som ett outlaw motorcycle gang – en klubb som formellt är ideell, men som i praktiken ägnar sig åt kriminalitet.

Grunden för förbudet

År 2021 infördes en ny bestämmelse i norsk lag, § 222 e i straffeprocessloven, som gör det möjligt att förbjuda organisationer vars verksamhet till stor del består av kriminell aktivitet. Bestämmelsen blev snabbt aktuell för Satudarah. På våren 2023 lämnade Åklagarmyndigheten in en begäran till Oslo tingrett om att klubben skulle förbjudas.

Tingretten avslag först begäran med hänvisning till föreningsfriheten i Europakonventionens artikel 11, men staten överklagade. I januari 2024 gick Borgarting lagmannsrett på åklagarens linje och beslutade att Satudarah MC skulle förbjudas som organisation. Klubben överklagade vidare till Høyesterett – som den 8 oktober 2024 fastställde beslutet.

Høyesteretts motivering

I domen (HR-2024-1825-A) slog Høyesterett fast att Satudarah MC är en organiserad kriminell sammanslutning vars verksamhet har som huvudsakligt syfte att begå brott. Domstolen hänvisade till upprepade händelser där medlemmar deltagit i grova våldsbrott, hot och narkotikahandel, och bedömde att klubbens närvaro skapade rädsla i befolkningen.

Høyesterett konstaterade också att norska chapters hade nära kopplingar till den internationella organisationen, vilket innebär att även kriminalitet utanför Norges gränser kunde beaktas. Enligt domen var ett förbud både nödvändigt och proportionerligt för att skydda allmänheten och upprätthålla ordningen.

Vad innebär förbudet?

Förbudet betyder att Satudarah MC inte längre får existera som organisation i Norge. Det är förbjudet att starta nya avdelningar, hålla möten i klubbens namn eller använda klubbens symboler och färger. Även tidigare medlemmar som, fortsätter att uppträda som representanter för Satudarah, kan nu straffas.

Enligt polisen underlättar beslutet arbetet mot organiserad brottslighet. Genom att klubben juridiskt definieras som en förbjuden organisation kan myndigheterna ingripa snabbare mot personer som försöker återuppta verksamheten under samma struktur.

Reaktioner och följder

Beslutet har väckt uppmärksamhet i hela Norden. Justitieminister Emilie Enger Mehl betonade att staten inte kan tillåta att kriminella döljer sig bakom fasaden av en motorcykelklubb. Hon beskrev Høyesteretts avgörande som ”en milstolpe i kampen mot organiserad kriminalitet”.

Kritiker har däremot varnat för att ett förbud kan inskränka föreningsfriheten och skapa ett rättsligt prejudikat som i framtiden kan användas mot andra grupper. Høyesterett betonade dock att tröskeln för förbud är mycket hög och endast kan tillämpas när organisationens huvudsyfte är brottslighet.

En ny rättslig era

Satudarah MC:s fall markerar första gången en organisation förbjudits i Norge med stöd av den nya lagen. Domen skapar ett viktigt prejudikat för hur staten kan agera mot nätverk som använder föreningsformen som skydd för kriminell verksamhet.

För norsk polis innebär beslutet att de nu har ett tydligt verktyg för att stoppa liknande grupper. För samhället är det en signal om att lagstiftningen har anpassats till en ny verklighet där organiserad brottslighet ofta kamoufleras som kultur- eller fritidsföreningar.

Förbudet mot Satudarah MC är kulmen på flera års arbete från polis och åklagare för att bryta upp kriminella nätverk inom MC-miljön. Genom Høyesteretts beslut 2024 blev klubben officiellt olaglig, och Norge tog därmed ett avgörande steg i kampen mot organiserad brottslighet. Det som en gång började som en motorcykelklubb med internationella ambitioner har därmed fått sitt slut i Norge.

Kanske ser vi en ny trend i arbetet mot organiserad brottslighet. Samtidigt som denna artikel skrivs har dansk tingsrätt precis slagit fast att Bandidos i Danmark ska förbjudas. Domen är överklagad så fortsättning lär följa.

Lennart Karlsson

En nulägesbeskrivning

Uttrycket ”Mycket vatten har runnit under broarna” brukar användas för att peka på att något har förändrats över tid och att nuläget är annorlunda jämfört med för en tid sedan. Det gäller i högsta grad den allmänna synen på den, enligt lag, ej tillåtna användning och missbruket av droger som enligt svensk lag definieras som narkotika. Även om lagstiftaren inte har ”sänkt garden” mot narkotikaanvändning och hantering som ett kriminellt fenomen har den allmänna opinionen tillsammans med public service och det svenska politiska etablissemanget tystnat i frågan.

Stegvis omprioritering

Som en följd av tystnaden har de brottsbekämpande myndigheterna, och då särskilt polisen, med undantag av Tullverket stegvis omprioriterat sina resurser mot mer omedelbara medborgarangelägna områden som otryggheter som skapas av skjutningar, sprängningar och ekonomisk brottslighet som bedrägerier. Det är förståeligt då bilden av Sverige har förändrats från att varit ett tryggt hem för alla till att vara ett laglöst

land där medborgarna i flera avseenden tvivlar på polisens förmåga att skydda liv, hem, den personliga ekonomin och att upprätthålla trygghet.

Problemet med de rådande brottsbekämpande inriktningarna, och därmed polisens prioriteringar, är avsaknaden av förståelse för orsak – verkan. Frågan som borde ställas är varför Sverige sedan en tid plågas av ett scenario som till vissa delar kan liknas med ett maffialiknande tillstånd. Vari ligger förklaringen till det vi sedan en tid upplever som en kriminell expansion?

Den narkotikarelaterade brottslighetens ekonomiska vinster är omfattande även om andra brottsområden som ekonomiska bedrägerier enligt beräkningar har vuxit för att bli mer vinstgivande. Mycket av debatten har fokuserats på den ekonomiska betydelse i form av brottsvinster som den narkotikarelaterade brottsligheten ger i jämförelse med annan brottslighet. Vad som fattas i den debatten är insikten om vilken betydelse som narkotikahandeln har för uppkomsten och etableringen av kriminella nätverk och i förlängningen utvecklingen av en organiserad brottslighet som vid sidan av narkotikahandeln utvecklar andra brottsområden.

Narkotikan en basinkomst

Inom den organiserade brottsligheten utgör vinsterna från narkotikahandel i många fall en basinkomst och därmed en grundförutsättning för dess basverksamhet och en möjlighet att upprätthålla handeln samt att investera i andra brottsliga verksamheter. Likt ett företag sker ”avknoppningar” av kriminella innovatörer från de narkotikafokuserade kriminella nätverken som utvecklar andra brottsliga verksamheter som ger snabbare och kanske högre brottsvinster som exempelvis ekonomiska bedrägerier. Antingen sker den utvecklingen inom narkotikanätverket eller så etableras ett nytt nätverk omkring det nya brottsprojektet.

Den utvecklingen kan förklaras med att förutsättningarna, för att upprätthålla en narkotikahandel, innebär långa logistikkedjor och många inblandade personer, nationellt och internationellt. Det skiljer sig från att exempelvis bedriva ekonomiska bedrägerier via telefonsamtal, eller sms, som har en avsevärt lägre grad av komplexitet, ger snabba vinster och oftast innebär lägre risker. Trots detta fortgår och vidareutvecklas narkotikahandeln, eftersom den ger trygga inkomster genom en stabil efterfrågan från medborgarna.

Polisen har sedan lång tid (om inte alltid) insett att handeln med narkotika omsätter stora ekonomiska summor och att vinsterna är betydande. Trots det har polisen ägnat en alltför liten uppmärksamhet kring den omständigheten och har nästan enbart fokuserat på att gripa, utreda och lagföra individer som kan knytas till den fysiska hanteringen av narkotika. Under senare år har polisen fått nya juridiska verktyg med lagstiftningar, varav en möjliggör att förverka brottsvinster och därifrån förskaffad egendom och en annan som ger ökad möjlighet att utväxla information och data med andra myndigheter.

Stegvis omprioritering mot skjutningar och sprängningar.

Narkotikan en basinkomst.

Tull och polis – olika beräkningsmodeller

Tullen har sedan många år publicerat siffror på uppskattade samhällskostnader för den narkotika som beslagtogs och förhindrats från att spridas i Sverige. Polisen har inte gjort liknande beräkningar utan mer fokuserat på att exempelvis redovisa hur mycket pengar som förhindrats att tvättas och hur stora summor som medborgarna fått behålla genom att förhindra ekonomiskt bedrägliga verksamheter. I polisens arbete med ärenden som inbegriper narkotika beaktas oftast inte de ekonomiska delarna utan fokus ligger oftast på leda i bevis och lagföra individer för narkotikabrott. Om vi då lägger samman de iakttagelser som i dagsläget kan göras, hur narkotikahandeln och missbruket sker samt hur polisens arbete mot den organiserad brottsligheten bedrivs, kan vi konstatera följande:

Tystnaden omkring narkotikaanvändningen har stegvis sänkt medborgarnas tidigare utbredda negativa syn på narkotikaanvändning, vilket öppnat för en normalisering av förekomsten av droger och därmed ett ökat missbruk. Det senare har inte klart bekräftas av svar från utvalda personer till CAN:s frågeformulär eller andra missbruksrelaterade rapporter.

Hypotesen kring påståendet om ett ökat missbruk är att narkotikas väg från säljare till köparna har förändrats och att vägen mellan säljare och köpare till stor del går under radarn för polisen samt till stor del även för Tullverket. Kunskapen om den förändringen är inte okänd för polisen då exempelvis säljtelefoner, med ett större antal telefonnummer till köpare, ibland beslagts som en biprodukt till det prioriterade arbetet mot gängkriminaliteten. Polisen har även vetskap om att det sker en handel via den öppna och krypterade webben men att de taktiska förändringar, som skulle leda till att öka möjligheterna till ett effektivare arbete mot narkotikahandeln via nätet och missbruket, inte sker i den takt som behoven visar på. Den beskrivna hypotesen kan även styrkas med Tullverkets frekventa och ökande beslag av grossistpartier av narkotika vid våra gränsövergångar.

En paradox

En annan iakttagelse är paradoxen som råder omkring den rådande tystnaden i narkotikafrågan och den uppenbara kunskapen om narkotikahandelns ekonomiska betydelse för upprätthållandet av stora delar av den organiserade brottslighetens verksamheter. Pengarna skapar inte bara makt, status, dyra attribut utan även konflikter som i flera fall ger sig till uttryck i avrättningar med skjutningar av för handeln störande personer, hot och skrämelse genom sprängningar och hänsynslös användning av ej straffmyndiga som utförare.

Som nämnts tidigare har lagstiftaren inte ”sänkt garden” mot narkotikamissbruket och handeln som ett kriminellt fenomen. Med det som utgångspunkt kan frågan ställas om varför polisen, med ett större antal narkotikarelaterade brottstyper i sin brottskatalog, inte prioriterar brottsområdena i sina inriktningar. Förklaringen ligger i uppfattningen att arbetet, mot narkotikahandeln, med automatik ingår i innevarande prioritering och inriktning mot gängbrottsligheten och dess våldsverkande verksamheter. Nackdelen med det resonemanget är att arbetet, mot narkotikahandeln, blir en biprodukt av huvudmålet – att lagföra våldsverkare – och att det inte sker systematiskt. Det senare har stor betydelse i arbetet med att identifiera hela kedjan av kriminella aktörer som har betydelse för handeln med narkotika.

Positivt att jobba mot kriminell ekonomi

En positiv utveckling är dock att polisen nu aktivt lagt fast att det ska ske ett arbete mot den ekonomiska delen av den organiserade kriminaliteten. Det innebär att arbetet mot samtliga brottsområden, inklusive narkotikabrottsligheten som bygger på att tjäna kriminella pengar, kan bekämpas effektivare. Förutsättningen för ett effektivt arbete mot den kriminella ekonomin, som omfattar den del av den organiserade brottsligheten som tjänar pengar på narkotikahandel, är att det sker systematiskt utifrån kunskap om narkotikahandelns logistik.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man i dagsläget konstatera att polisen inte specifikt prioriterar arbetet mot narkotikamissbruket och handeln och att man ser det som en ingående komponent i de nuvarande inriktningarna mot uttrycken för gängbrottsligheten och den kriminella ekonomin. Nackdelen med det är att det inte sker ett systematiskt arbete mot narkotikahandelns kedja av kriminella aktörer, vilket riskerar att de kriminella som ingår i de logistiska kedjor som utgör narkotikahandeln inte identifieras och lagförs. På lokal polislivnivå fortgår dock på många håll ett aktivt och systematiskt arbete mot den lokala narkotikahandeln och missbruket.

Men det är alltför lätt att frånsä den grundläggande orsaken till narkotikahandeln och de omfattande problem i form av kriminell verksamhet och samhällskostnader som den orsakar. Den växande (obekräftade) efterfrågan på narkotika från medborgarna är vid sidan av de kriminella ekonomiska vinsterna den omständighet som utgör basen för en stor del av den organiserade brottsligheten i Sverige. Den rådande tystnaden kring narkotikafrågan bidrar till en fortsatt ökande efterfrågan, ett fortsatt bidrag till en växande organiserad brottslighet och en fortsättning på våldshandlingar i de kriminellas kamp om makt och pengar.

Steve Alm

In memoriam

Ann Marie Ros

Vi har under oktober månad (2025) tyvärr nåtts av det sorgliga beskedet att Ann Marie Ros har gått bort.

Hon jobbade under stora delen av sitt yrkesliv som åklagare i Göteborg och många år på tredje kammaren dit vi narkotikapoliser vände oss i vårt utredningsarbete. Ann Marie tillhörde en grupp åklagare som tillbringade väldigt mycket tid i Polishuset på Skånegatan, kanske mer tid där än på kammaren på Åklagarmyndigheten. Hon hade sitt hjärta på narkotikaroteln och under många år bjöd hon in hela rotelns personal på fest ute i sommarstugan på Vargö. Därifrån finns många minnen att berätta om när vi äldre narkotikapoliser träffas.

Samarbetet med Ann Marie byggde mycket på tillit och respekt för varandras yrkesroller, som åklagare, utredare och arbetsledare. Hennes beslut var mycket väl juridiskt grundade samtidigt som hennes djupa insikt i polisens arbete skapade ett stort förtroende för henne från polisens sida. Hon styrde oss ofta rätt när vi var på fel väg. Det är även med tillfredsställelse vi idag kan konstatera att vi tillsammans med henne redan på nittiotalet var på rätt väg med metoder, som nu är rättsligt reglerade, men då var i en gråzon.

Ann Marie Ros 1989 när hon var årsstämmans sekreterare.
Foto: arkivbild

När vi startade Narkotikapolisföreningen 1987 var Ann Marie ett stort stöd och hon blev även invald som suppleant i vår första styrelse. År 1989 blev hon ordinarie ledamot och vald till föreningens sekreterare, en ställning hon hade ända till 1998. Ann Marie gjorde en fantastisk insats för föreningen under dessa år och vi är alla mycket tacksamma för detta.

Vi, som före detta narkotikapoliser men även före detta ordföranden i Svenska Narkotikapolisföreningen, vill med dessa ord hedra minnet av en stark och kunnig åklagare, men också mångårig vän och kollega.

Vila i frid Ann Marie!

Vännerna i Svenska Narkotikapolisföreningen

Bytt e-postadress?

Du vet väl om att du själv kan ändra din e-postadress, så du inte missar något nyhetsbrev eller annan viktig information?

Logga in på **www.snpf.org**.

www.snpf.org

Har du glömt betala medlemsavgiften?

Kommer du inte ihåg är det bara att logga in på **www.snpf.org** och kontrollera om du betalat årets medlemsavgift eller ej. Står det **NEJ**, kan du lätt och smidigt betala avgiften med hjälp av Swish.

- 1) Gå in i mobilappen **Swish**.
- 2) Skanna koden till vänster genom att trycka på "Skanna ".
- 3) Rätt mottagare och summa (250:-) är redan angivet, så fyll bara i ditt **medlemsnummer*** och **ditt namn**.
- 4) Tryck på Swisha-knappen och bekräfta med Bank-ID. **KLART!**

* Ditt medlemsnummer hittar du på tidningens baksida eller via hemsidan www.snpf.org.

SNPF på besök i Kristiansand

I slutet av oktober förra året besökte SNPF:s styrelse NNF, vår norska syskonförening, som i vanlig ordning bjöd på en fint anordnad utbildningskonferens. På agendan stod, förutom deltagande i konferensen och nätverkande, planering av vår egen utbildningskonferens och årsmöte. Dessutom ägnades tid åt planering av nytt innehåll på kunskapsportalen samt arbete med att ta fram ny ”merch”. Coola tröjor med nytt tryck kommer att finnas att köpa på årets konferens.

Som vanligt blir vi alltid väl omhändertagna av våra norska kollegor.

SNPF åker till Washington DC

SNPF kommer att delta med ordförande och tidningsredaktör vid årets NNOAC-konferens. En viktig möjlighet att få pejla läget bland våra amerikanska syskonföreningar. Med tanke på den senaste, minst sagt dramatiska, utvecklingen på amerikanska kontinenten känns det extra angeläget att skapa en lägesbild. SNPF:s medlemmar kan se fram emot att uppdateras om läget i nästkommande nummer av SNPF:s tidskrift.

Som vanligt hålls konferensen på Hotell Hilton vid Capitol Hill.

Det gäller att navigera rätt i fråga om pris, kvalitet, tryck och modell.

Det nya tygmärket blev riktigt snyggt. Om vi får säga det själva.

Nya coola tygmärken

Föreningen har låtit trycka upp nya coola patchar med föreningens logga. Se till att ladda upp plånböckerna till årets konferens där de kommer att finnas till försäljning. Först till kvarn. Tar de slut så trycker vi nya. Missa inte!

Bok- recensioner

Av Åsa Dahlberg

Titel:
Den gyllene hämnden

Författare:
Veronica Sjöstrand

Förlag:
Romanus och
Selling

Emanuel Rodins död lämnar dottern Stella med en härva av skumraskaffärer. Stella Rodin är vd på det anrika auktionshuset Rodin och har tidigare arbetat under täckmantel för Interpol och avslöjat fula fiskar i konstvärden. När hennes

bror Matteo blir pressad av våldsamma indrivare på en Matissetavla, tvingas hon återigen att infiltrera farliga kretsar.

Förväntansfull släntrar Matteo in i hotellbaren. På höger hand bär han klackeringen av guld som gått i arv i generationer. Den här stunden har han väntat på länge, ända sedan hans far Emmanuel lovat att de skulle bli partners i hans sidoverksamhet.

”Mr Smith”, en tunnhårig man i 30-årsåldern kommer fram med en utsträckt hand för att hälsa, det serveras champagne och Mr Smith är intresserad av Matteos erbjudande att ta över Emmamuels konsultroll. Matteo tar ytterligare en klunk champagne och inser inte för-

rän det är för sent att han blivit drogad.

När han vaknar sitter han fastbunden vid en stol. Samma man som skrattat med honom står nu framför honom och pressar honom på information. Han säger att han hade en hel del ouppklarade affärer med Emmanuel och att han har tre veckor på sig att lämna tillbaka en tavla av Matisse som Matteo aldrig sett.

Under hemlig identitet infiltrerar Stella sig in i organisationen som säljer konst till män som inte bara är extremt rika, utan det kan också sluta illa för dem som går emot deras vilja.

En snabbläst och fartfylld deckare där man även får lära sig en hel del om antikviteter.

Titel:
Kaninens år

Författare:
Fredrik Lundberg

Förlag:
Piratförlaget

Handlingen i boken är 1999, vilket är kaninens år i den kinesiska Zodiaken.

Lars Ferm, författarens yngre alter ego är grävande reporter, han är fränskild

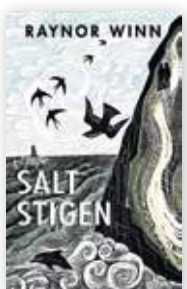
men har en rätt bra relation till exet Åsa. De bor nära varandra på Lilla Essingen och har en gemensam dotter, Lina sex år. Lars är spelberoende och tillbringar mycket av sin tid vid roulettbordet på svartklubben Stegen vid Mariatorget.

”Tjenare Lasse!” Rösten i telefonen låter bekant. ”Det är jag, Rickard.” Det dröjer ett tag innan poletten trillar ner men till slut så. Det är ”Racke Refug”, en kompis från högstadiet, och det är minst femton år sedan de hade kontakt med varandra. Rickard är numera krögare och har en fin restaurang på Kungsholmen. Det han har att berätta vill han

inte ta på telefon utan mötet sker på hans restaurang. Tipsen Rickard berättar om gäller korrupktion inom Systembolagets vinimport, uppgifterna verkar trovärdiga och Lasse börjar gräva. Spåren leder till en exklusiv vingård i Sydafrika.

Vi får följa tre spår och möts av starka scener på vägen, allt i kombination med spänning, dramatik, utsatta människor och humor. Mixen av fakta, anekdoter och fiktion får mig att tänka på en riktigt bra beasås, som kräver skicklighet för att lyckas så att balansen och konsistensen blir perfekt.

En helt outstanding spänningsroman!

Titel:
Saltstigen

Författare:
Raynor Winn

Förlag:
Nona

Boken inleds med misär på alla fronter. Raynor och hennes man Moth har förlo-

rat ett rättsfall, blivit av med allt de äger. Moth har dessutom fått besked om att han drabbats av en allvarlig sjukdom, vilket gjorde mig lite orolig över att boken skulle bli deppig, men rätt snabbt förstod man att man kunde läsa vidare. I stället för att bringa klarhet och ordning lämnar de allt bakom sig. Med dåligt packade ryggsäckar och en guidebok i händerna ger de sig sen i väg för att vandra den 100 mil långa South West Coast Path. De bor i tält, äter nudlar, är skitiga, hungriga och ledna. Men så händer något som gör

att deras sinnen blir lättare och ljusare. Moth behöver inte längre ta sina mediciner och de njuter av vandringen.

Vissa delar av boken kan upplevas som orimligt oproblematiskt. Boken är dels en reseskildring, dels en andlig resa för läsaren, och det var först i slutet som man inser att Saltstigen inte var vad man trodde den skulle vara. Den är kraftfullt skriven, läskigt ärlig och en vägledning till hur allt kan återupptäckas på det mest oväntade sätt. Dessutom är det en fin berättelse om hur läkande det är att vistas i naturen.

Böcker som kan beställas från SNPF:s hemsida www.snpf.org

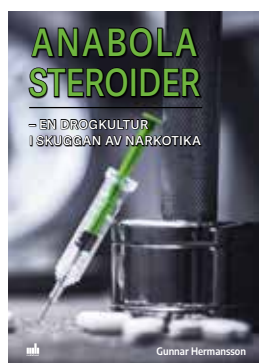
Narkotika, dopningsmedel och hälsofarliga varor *Upplaga 15.1 (ny version)*

Skriften *Narkotika, dopningsmedel och hälsofarliga varor* har sedan årtionden blivit en ofta anlitad referens för fakta i frågor om det aktuella svenska drogpanoramam. Den används i undervisning, vardagsarbete och som faktainformation.

Ett hundrafemtiofoton visar preparat, missbruksattiraljer, miljöer och skador.

Med denna sin femtonde upplaga (2025) når skriften upp i över 400 000 exemplar. Den har utgivits även på engelska, estniska, isländska och ryska.

Här beskrivs ett hundratal droger med: sammansättning, skadeverkningar, vanliga missbruksmönster, ruseffekt och russyptom.

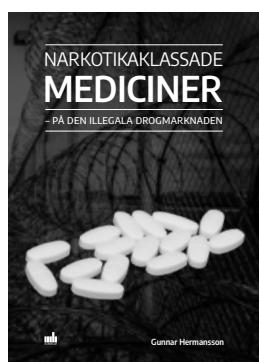
Anabola steroider – en drogkultur i skuggan av narkotika

I boken förmedlas saklig och bred information till dig som i vardagen berörs av frågor gällande dopning – eller mer korrekt uttryckt missbruk och illegal handel med anabola steroider och vissa andra preparat – en dold företeelse i samhället.

Del två tar upp preparaten och brukarna i AAS-kulturen. Vad är det man använder, hur används preparaten, vilka är AAS-användarna och varför riskerar man att utsätta sig för en mängd fysiska och psykiska skadeverkningar?

Den första delen belyser användningen av anabola steroider under senare hälften av 1900-talet – från dopingmedel inom idrotten till ett missbruk av potenta droger och en växande illegal preparatmarknad.

I den tredje delen beskrivs hur den illegala AAS-kulturen har utvecklats på 2000-talet med en dominerande internethandel och olaglig preparattillverkning. Ett flertal fallbeskrivningar tas upp.

Narkotikaklassade mediciner – på den illegala drogmarknaden

Läkemedelsdroger har sedan Rohypnol-perioden i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet tagit en allt större plats på den illegala drogmarknaden. Förutom bensodiazepiner har morfinlika opioider blivit alltmer eftertraktade och på senare år även amfetaminlika adhd-läkemedel.

Syftet med boken är att ge en bild av hur narkotikaklassade mediciner sedan mitten av 1900-talet på olika vägar har kommit in på den illegala narkotikamarknaden i Sverige. Den aktuella situationen beskrivs utförligt, bland annat genom kortare referat av olika autentiska händelser och ibland med bilder.

Logga in på narkotikautbildning.snpf.org och få tillgång till unikt material som ger dig bättre och fördjupade kunskaper inom narkotikaområdet.

Allt finns för fri nerladdning, för den som är medlem.

Stipendierutan

Följande stipendier har SNPF-medlemmar möjlighet att komma i åtnjutande av. Nomineringar och intresseanmälningar skall vara SNPF tillhanda senast den 1 februari varje år. Givarna utser därefter sina stipendiater och namnen tillkännages på SNPF:s årliga utbildningskonferenser.

InformationsMedias resestipendium

Styrelsen utser efter nominering en eller flera medlemmar som tilldelas stipendiet som är på 10 000 kronor.

SNPF:s stipendium för Årets Iakttagelse

Stipendiet tilldelas SNPF-medlem alternativt medlemmar som genom en vaken iakttagelse bidragit till ett viktigt eller avgörande ingripande mot narkotikahandling. Stipendiet är på 5 000 kronor per person, max 2 personer.

SNPF:s PTN-stipendium

Styrelsen utser varje år efter nominering en SNPF-medlem att medfölja någon från styrelsen till studiebesök hos nordisk PTN-sambandsman i Europa.

Övriga stipendier som delas ut på SNPF:s utbildningskonferens

Tullverkets stipendium

Årets narkotikabekämpare 10 000 kronor tilldelas tulltjänsteman för utmärkta insatser inom Tullverkets narkotikabekämpning.

Svenska Narkotikapolisföreningens polisstipendium till Carl G.

Perssons minne

Stipendiet på 30 000 kronor går till en förtjänt polisman för att bereda honom eller henne möjligheter till studier och forskning i frågor som rör narkotikaproblem.

SNPF:s styrelse och Svenska Polisförbundet nominerar kandidater till stipendiet. Vi tar gärna emot era förslag till kandidat.

Resebidrag

Styrelsen utger sex resebidrag för enskild eller grupp per verksamhetsår.

Medlemmar i SNPF har möjlighet att när som helst, efter ett års medlemskap, hos styrelsen ansöka om resebidrag för studieresa. Styrelsen beslutar om bidragen i samband med ordinarie styrelsemöte i september och mars.

Se villkor på hemsidan
www.snpf.org.

